



Over dit boek

Dit is een digitale kopie van een boek dat al generaties lang op bibliotheekplanken heeft gestaan, maar nu zorgvuldig is gescand door Google. Dat doen we omdat we alle boeken ter wereld online beschikbaar willen maken.

Dit boek is zo oud dat het auteursrecht erop is verlopen, zodat het boek nu deel uitmaakt van het publieke domein. Een boek dat tot het publieke domein behoort, is een boek dat nooit onder het auteursrecht is gevallen, of waarvan de wettelijke auteursrechttermijn is verlopen. Het kan per land verschillen of een boek tot het publieke domein behoort. Boeken in het publieke domein zijn een stem uit het verleden. Ze vormen een bron van geschiedenis, cultuur en kennis die anders moeilijk te verkrijgen zou zijn.

Aantekeningen, opmerkingen en andere kanttekeningen die in het origineel stonden, worden weergegeven in dit bestand, als herinnering aan de lange reis die het boek heeft gemaakt van uitgever naar bibliotheek, en uiteindelijk naar u.

Richtlijnen voor gebruik

Google werkt samen met bibliotheken om materiaal uit het publieke domein te digitaliseren, zodat het voor iedereen beschikbaar wordt. Boeken uit het publieke domein behoren toe aan het publiek; wij bewaren ze alleen. Dit is echter een kostbaar proces. Om deze dienst te kunnen blijven leveren, hebben we maatregelen genomen om misbruik door commerciële partijen te voorkomen, zoals het plaatsen van technische beperkingen op automatisch zoeken.

Verder vragen we u het volgende:

- + *Gebruik de bestanden alleen voor niet-commerciële doeleinden* We hebben Zoeken naar boeken met Google ontworpen voor gebruik door individuen. We vragen u deze bestanden alleen te gebruiken voor persoonlijke en niet-commerciële doeleinden.
- + *Voer geen geautomatiseerde zoekopdrachten uit* Stuur geen geautomatiseerde zoekopdrachten naar het systeem van Google. Als u onderzoek doet naar computervertalingen, optische tekenherkenning of andere wetenschapsgebieden waarbij u toegang nodig heeft tot grote hoeveelheden tekst, kunt u contact met ons opnemen. We raden u aan hiervoor materiaal uit het publieke domein te gebruiken, en kunnen u misschien hiermee van dienst zijn.
- + *Laat de eigendomsverklaring staan* Het “watermerk” van Google dat u onder aan elk bestand ziet, dient om mensen informatie over het project te geven, en ze te helpen extra materiaal te vinden met Zoeken naar boeken met Google. Verwijder dit watermerk niet.
- + *Houd u aan de wet* Wat u ook doet, houd er rekening mee dat u er zelf verantwoordelijk voor bent dat alles wat u doet legaal is. U kunt er niet van uitgaan dat wanneer een werk beschikbaar lijkt te zijn voor het publieke domein in de Verenigde Staten, het ook publiek domein is voor gebruikers in andere landen. Of er nog auteursrecht op een boek rust, verschilt per land. We kunnen u niet vertellen wat u in uw geval met een bepaald boek mag doen. Neem niet zomaar aan dat u een boek overal ter wereld op allerlei manieren kunt gebruiken, wanneer het eenmaal in Zoeken naar boeken met Google staat. De wettelijke aansprakelijkheid voor auteursrechten is behoorlijk streng.

Informatie over Zoeken naar boeken met Google

Het doel van Google is om alle informatie wereldwijd toegankelijk en bruikbaar te maken. Zoeken naar boeken met Google helpt lezers boeken uit allerlei landen te ontdekken, en helpt auteurs en uitgevers om een nieuw leespubliek te bereiken. U kunt de volledige tekst van dit boek doorzoeken op het web via <http://books.google.com>

JO: CONRADI AMMAN,
MED. DOCT.

SURDUS LOQUENS,

Sive

DISSERTATIO

DE

LOQUELA,

Qua non solum

Vox humana, & loquendi artificium
ex originibus suis eruuntur:

*Sed & traduntur media, quibus ii,
qui ab incunabilis*

SURDI & MUTI

Fuerunt, loquelam adipisci, quique
difficiliter loquuntur, vitia sua
emendare possint.

Plurima jam sunt, fieri quae posse negabant.



LUGDUNI BATAVORUM,
Apud JO: ARN: LANGERAK.

CIO IO C C XXVII.

Cicero de Nat. Deor.

Opinionum commenta delet dies:
Naturæ judicia confirmat.

A M P L I S S I M O ,

Summoque Viro,

JOANNI HUDDE,

Urbis Amstelædamensis

XIX. C O N S U L I .

*Hanc de Loquela Dissertationem cum
omnigenæ prosperitatis voto*

D. D. AUCTOR.



Decennium circiter
elapsum est, V I R
Amplissime, ex quo
peregrinationis er-
go ab *Helviticis*
Alpibus ad oras hæcce appuli;
* 2 ubi

DEDICATIO.

ubi regionis amœnitate, Literatorum frequentia & morum suavitate, imprimis autem incomparabilis hujus Urbis, in qua Tu velut nitidissimum sidus emicas, ineffabili dulcedine totus adeo demulcebar, ut deinde, quasi *Lotum* degustassem, non nisi invitus ad patrias remeare sedes potuerim. Nec tamen diu ibi commoratus *Viri amicissimi* precibus *Harlemum* redire lubens adigebar, Filiæ ipsius *Surde*, & ob surditatem connatam *Mute*, erudiendi gratia: quem scopum plus fere quam attingi, & eventus meam Patrisque spem longe superavit; *Venustissima* enim ista *Puella* angusto duorum mensium spatio
non

DEDICATIO.

non tantum fatis articulate legebat, sed & quævis tarde pronunciata in chartam conjiciebat: jam autem de quacunque re non inepte confabulatur, alios, *Surda* licet, loquentes oculis audit; & ad interrogata promte respondet.

Tandem *Methodum*, qua hæc omnia illam docui, non indignam judicavi, quæ in proximi emolumentum, sub nomine *Surdi Loquentis*, publica fieret, doctiorum judiciis ulterius trutinanda. Dehinc, *VIR Amplissime*, membrum hujus civitatis factus, ab aliquot retro annis præter praxin Medicam & huic modo enarratæ, *Deo* utrique benedicente, non inutili-

DEDICATIO.

ter operam dedi : Nec minus obtinui, quod vel maxime, optabam, ut etiam exteræ Nationes ad simile quid audendum incitarentur, atque veluti manu ducerentur, quantumque in me est, tot ubique terrarum *Muti* non amplius essent; Quippe ex *Anglia & Germania* literæ ad me dabantur, quibus Viri strenui & cordati se vestigiis à me monstratis feliciter inhæsisse testabantur, & ubi vel justo brevior, vel ob argumenti novitatem obscurior videbar, me consulebant.

Quo autem justis eorum Votis satisfaceret, loco tenuis illius speciminis hanc de *Loquela* Dissertationem concinnare, & *Amplissimo*

DEDICATIO.

plissimo Tuo Nomini ea, qua decet, reverentia sacram facere constitui; plane confisus, laborem, in miserorum solatium unice susceptum, *Tibi*, cui publica felicitas potissima & tantum non sola cura est, eo minus fore ingratum, quo propius accedit ad *Spartam* illam, quam hactenus non tam coluisti quam mirifice ornasti, *Mathematicas* inquam *disciplinas*; pleraque enim, quæ hic trado, ea ἀνεστία, qualem *Geometræ* requirunt, ad trutinam vocavi.

Ut itaque, *VIR nobilissime*, instituti mei rationem breviter *Tibi* exponam, quem enim potius quam *Virum* immensæ doctrinæ, & omni scientiarum genere

*

4

nere

DEDICATIO.

nere imbutissimum, cujusque solum Nomen universus Literatus orbis veneratur, ingenioli æstimatorem facerem? dico, me, postquam Vocis humanæ officinam & integrum loquendi artificium ad fontes usque suos indagavi, ingenue, &, quantum potui, aperte docere non tantum, qua arte ii, qui *Surdi* & ab incunabulis *Muti* fuerunt, loquendi facultatem adipisci, quique casu vel morbo *Auditum* & *Loquelam* amisere, posteriorem hanc recuperare possint: sed & qua Methodo *Loquelæ vitia* quæcunque, modo ne organa penitus sint inepta, emendare liceat: eo quidem cum successu, ut quæ ego *vitia* judicavi insana-

bilia,

DEDICATIO.

bilis, iis mederi hactenus ne vel
ausus fuerit quisquam.

At vereor, ne, dum aliquibus
prodesse studeo,

*in publica commoda peccem,
Si longo sermone morer tua tempora*

C O N S U L;

cujus & ipsum otium publico
consecratum est bono. *Deumita-*
que T. O. M. supplex rogo, ut
Te, *VIR Amplissime*, floren-
tissimæ hujus *Reip.* certum colu-
men, civium delicias, bonarum
artium illustrem *Cultorem & Fau-*
torem, diu superstitem esse ve-
lit, nosque tranquillo hoc otio,
quod hactenus sub Tuis & *Am-*
* 5 *pliss.*

DEDICATIO.

pliss. Collegar. auspiciis tam benigne concessit, novo hoc sæculo quam diutissime perfrui: Præterea me meaque studia benevolentiaæ Tuæ etiam atque etiam commendo, qui dum spirabo, Tuus ero ad omnia boni civis officia paratissimus, & *Amplissime tuæ dignitatis* venerator perpetuus

JO. CONRADUS AMMAN.

Amsteladami Kal. Februarii

A. CIO IOCC.

CAN-

CANDIDO
LECTORI.

S. D.

Nova tibi & forsan incredibilis videbitur B. L. hæc nostra de instituendis Surdis doctrina, non tamen inaudita est; fuerunt enim, ut dudum accepi, quidam, quibus eadem cura fuit: qui autem ii fuerint, & quid effecerint, hæctenus me latuit, sancteque testor, mihi, antequam ipse excogitarem, ne vestigium ejus apud ullum Auctorem occurrisset. Cum sexto, ni fallor, Surdo erudiendo operam darem, familiariter nosse mihi contigit Illustrem illum Philosophum Fr. Merc. van Helmont τὸν νῦν ἐν ἀγίοις, qui ante plures annos Alphabetum quoddam naturalem à se editum

P R Æ F A T I O

editum narrabat , ubi de Surdorum natorum informatione se egisse testabatur : cum autem me instituentem videret & audiret , non modo me sibi nihil debere , sed , ut erat summa Viri ingenuitas , se longe à me superatum in praxi fatebatur.

Verum , dum hæc de Loquela Dissertatio sub prælo erat , eodem fere tempore & incidi in locum eruditissimi P. Zachæ Quæst. Medico-Legal. L. II. Tit. II. Quæst. VIII. n 7. ubi ex Vallesio Lib. de Sacr. Philosoph. cap. 3. narrat de Monacho , qui Surdos à nativitate loqui docebat , præterea nihil addit : & reditæ mihi sunt Literæ , à Viro Clariss. Jo. Wallis Mathemat. Oxonii Professore ad me exaratae , quibus se ea , quæ in Surdo meo loquente tradideram , non modo tentasse , sed feliciter olim peregisse , mihi significabat , quasque cum responso ad eas dato ,

AD LECTOREM.

dato, ne Aesopicae instar Cornicis alienis superbire plumis viderer, praefationis loco hic inserere volui, quo tibi, B. L. innotesceret, quid mihi cum tanto Viro sit commune, & in quibus ab eo differam.

Clariss. WALLISII ad me Epistola haec est.

Vir Cl.

T*raçtatatum tuum, cui titulus Surdus Loquens (Anno 1692. ut videtur, editum) hesternodie primum vidi. Legique protinus, ideo praesertim quod eadem ego re me dudum exercueram. Laudo conatus tuos, & successum gratulor. Nescio num videris meum de Loquela (seu sonorum Loquelarium Formatione) Tractatum Gramatico - Physicum, (meae de Lingua Anglicana Gram-*
ma-

P R Æ F A T I O

maticæ præfixum) Anno 1653 primo editum, atque exinde pluries redimpressum. Ubi videas plurima tuorum traditorum cum nostris communia. Sicubi à tuis diversa trado, sonosve à te omissos, id tibi credo, non displicebit. Habetur item in operum meorum Mathematicorum Volumine Tertio (inter Tractatus Miscellaneos:) Ibique videas (inter Tractatus Epistolares, Epist. 29) Methodos meas pro Mutis Surdisque alias informandis, in Lingua præsertim Anglicana. Hujus artis ope, (Anno circiter 1660 & 1661) duos homines plane Surdos (quorum alter, ni fallor, adhuc in vivis est, aut nuper erat) docui distincte loqui, sonosque quoslibet proferre; etiam difficillima Polonorum vocabula (dictante quodam nobili Polono, & factum admirante) quæ solent illi aliis proponere ut vix, aut ne vix, imitabilia. Plurimosque
 alios,

AD LECTOREM.

alios, loquendo hesitantes aut balbutientes, docui distincte proferre sonos, quos ante non potuerant. Exterosque (quasi momento) docui sonos proferre nostros, quos ante asserabant sibi prolatu impossibiles. Quae moneo, non quod conatibus ego tuis quicquam velim derogare, sed promovere potius. Nec singula repeto, utpote quae ibidem videas distincte tradita, tibi que credo, non displicitura. Vale.

Tuus ad Officia,

JOHANNES WALLIS.

*Venerando huic Doctissimoque seni
ita respondi:*

Viro

P R Æ F A T I O

Viro Clarissimo, Doctissimo,

JOANNI WALLIS,

S. P.

JO. CONRADUS AMMAN.

SI quid unquam voluptatem mihi attulit, fuerunt id literæ tuæ, humanitatis plenissimæ, quibus te Methodum meam, qua Surdos natos loqui doceo, non tantum legisse & probasse, sed & in eadem olim palæstra desudasse testaris. Gratulor mihi, quod vel in hac re aliquid cum tanto Viro commune habeam, cui in cæteris tantum cedo, quantum sidus, fere inconspicuum, lucis patri Soli. Utinam de tali duce mihi maturius constitisset; multo enim labori, quem ob nativam ingenii tarditatem diu exantlare debui, pepercissem. Eo gratiores mihi

AD LECTOREM.

hi erant literæ tuæ, quod eo ipso tempore accepi, quo hæc mea de Loquela dissertatio sub prælo sudabat; sic enim causa mihi fuisti, ut hujus me Methodi nec primum nec unicum Auctorem, quod diu credidi, coram literato orbe fatear: quæ vanitas, si quid aliud, à me est alienissima. Nactus tandem fui Tomum tertium operum tuorum Mathemat. cujus in literis tuis meministi; non tam mirabar, sublimè adeo ingenium in eam Methodum incidisse, quam nostrum plane admirandum in plerisque consensum, quasi in idem data opera conspirassemus; cum tamen ego eo tempore, quo tu tua edideras, in Democriti puteo, vel si quid est profundius, adhuc laterem, utpote vigintidemum post annis natus: Eruditissimum tuum de Loquela tractatum, nescio quo fato, ante biduum demum vidi, & summa cum voluptate perlegi.

Paucis itaque, Vir clariss. respon-

**

si

P R Æ F A T I O.

si loco ad literas tuas præmissis, meum de tuo tractatu judicium, (hanc enim libertatem in malam te non accepturum partem confido) cum reverentia exponam, quo & tuum de mea hac Dissertatione judicium, si id meretur, eliciam. In Surdo meo loquente, quem Anno 1692. edidi (quique paulo post in varias Linguas, & inter eas à Dan. Foot Medico Londinensi in Anglicanam, translatus fuit) solas Germanorum literas ad examen revocavi, ejusque p. 25. rationem reddidi; quare non miror, te plures alios Sonos, ibi non traditos, observasse: imo & ego, ut pluribus prodessem, in præsentì Tractatu, Sonos quoscunque mihi notos, quos tunc temporis non tam omisi, quam ab instituto meo alienos putavi, describo, & eo ordine, quem hic in Tabula Synoptica videbis, dispono, qui tibi, credo, haud displicebit.

Quod attinet Methodum, qua uterque & Surdos natos loqui docuimus;

A D L E C T O R E M.

mus, & insignia Loquelæ vitia feliciter emendavimus, (num ab illa Monachi Hispani differat tecum ignoro) mecum fateberis, eam non esse nisi ingeniosam eorum, quæ Literarum naturam spectant, ad praxin applicationem; proin si in Theoria consentimus, in praxi dissentire nequimus. Non tamen inficias ibis, diversos Surdos diversis etiam modis esse erudiendos, imprimis quoad vocales, quas non omnes homines una & eadem oris conformatione efferunt; unus enim certa quadam oris apertura pronuntiabit o vel e, quo alter u vel i, & vicissim, quod & de aliis quibusdam Literis observavi; ita ut, qui Surdos instituit, judiciosum valde esse oporteat, quo omnibus sibi obviis incommodis promte mederi queat. Missa igitur praxi (in qua me sine jactantia felicissimum dicere audeo, & de qua ipse ex Dissertatione judicare poteris) ad elegantem tuum de Loquela tractatum devenio.

P R Æ F A T I O

Quæ de Loquela in genere tradis, adeo recte & ingeniose dicta sunt, ut iis nihil addere ausim: si tamen Cap. primum hujus Dissertationis legere non te pigebit, quædam de voce & spiritu non sonoro invenies, quæ, ut credo, non improbabis.

Venio jam ad tuam Vocalium & Consonarum descriptionem, ubi plurima, ut ipse ais, mecum habes communia: quædam tamen cum rei natura non plane congruentia, sicuti mihi videtur, deprehendi. Nimis mihi videris sollicitus in evincendo numero ternario cujusque Vocalium classis. Ego non nisi unam Vocalem pure gutturalem invenire potui, nimirum a, quale à Germanis & plerisque nationibus pronuntiatur, à quo o vestrum apertum vix differt. Huic proxime accedit a vestrum exile, quod tu inter Palatinas recenset: est tamen Vocalis, ut ego aperte doceo, ex a & emixta, & cum Germanorum ä, Gallorum ai, & forsàn Latinorum æ coincidit,

A D L E C T O R E M.

eidit: ita ut, me iudice, potiori iure a vestrum exile inter Gutturales retulisses quam e istud fœmininum. Quid autem sibi velint inter Gutturales ò tuum vel u obscurum, vix assequor, & mihi revera est obscurum; si enim respondent Gallorum eu in voce Sacrificateur, sunt eadem litera cum Germanorum ò & Belgarum eu, quæ tamen formantur ex Vocalibus ò & e, Dentali una, altera Labiali, in unam Sonum eoalescentibus: namque si, dum e pronunciatur, labia sensim magis magisque stringantur, fient inde Gallorum & Belgarum eu & u.

Quod attinet Vocales Palatinas sive Dentales, ego duas tantum agnosco puras e & i, quarum utraque, non secus ac Labiales ò & u seu w, suam habent latitudinem, ut modo apertiora sint, modo magis clausa, quod tamen eorum naturam non immutat: id te seduxisse abitor, dum y vestrum (quod cum Belgarum & Germanorum j idem est) & w è vocalium

P R Æ F A T I O

*Item numero exemisti, motus quadam
soni differentia, quæ deprehenditur,
quando i apertius post y, au u post w
pronunciatur.*

*Iis quæ de Vocalibus Labialibus
tradis nihil addo, nisi quod dicam, ve-
strum & Gallorum ù exile, modo ea-
dem sunt Litera, non formari minori
Labiorum apertura quam u pingue,
aut vestrum oo: sed tale sit potius,
& quoddam ei admiscendo, ut in Ger-
manorum ù & Belgarum u observavi.*

*Circa Consonantes penitus mutas
p, t, k, in eo tecum non sentio, quod eas
jam formatas credas, quando Spiritus
vel Labiis, vel circa Palatum ante-
rius, vel in Faucibus intercipitur:
cum ego asseram, eas demum in Spiri-
tus istius explosione perfici. In semi-
mutis, b, d, g, plane tibi consentio.*

*In descriptione Semivocalium na-
salium miror industriam tuam; à ne-
mine enim hætenus animadversum
reperi, quantum n vulgare differat ab
n, quando præcedit literas g vel k:*

cum

A D L E C T O R E M.

cum tamen eorum differentia non minor sit quam literarum t & k.

Consonantes, quas tu derivativas appellas, non satis distinxisse mihi videris; ex. gr. v ab f & z abs; illa enim eodem plane organorum situ pronunciantur, & hæc quoque: eorum autem discrimen in hoc consistit; quod dum v vel z pronunciantur, Sonus quidam Vocalis cum iis coëxtendatur. Miror, te non animadvertisse, quod vestrum sh, (si revera unum est cum nostro sch, & Gallorum ch) nihil aliud sit quam quoddam pinguis, & minime compositum: Gallorumque j cum eo eandem habere affinitatem, quam habet z cum s. Quo non animadverso, tu j vestrum sive g ante e & i minus recte descripsisti; sunt enim revera litera ex d & Gallorum j, non autem ex d & y vestro composita.

Qua autem probabili ratione commotus y vestrum cum w è vocalium familia exterminaveris, penitus non video; respice, quæso, eorum formandi

mo-

P R Æ F A T I O, &c.

modum, & attende ad Sonum, nihil aliud erunt quam i & u, rapide pronuntiata: si id sufficeret, omnes Vocales possent fieri Consonantes.

Quod de vestro j dixi, idem de ch vestro dico, id nimirum esse literam uon ex t & y, sed ex t & Gallorum ch compositam.

Nisi ad Virum & humanissimum & doctissimum scriberem, veniam hujus meae parrhesiæ peterem: ut autem, quid ab edito meo Surdo loquente egerim, scias, hanc de Loquela Dissertationem tibi transmittito, & enixe precor, ut, si quid animadversione tua dignum in ea inuenies, candide imperitari, & sicubi errare tibi videbor, amice corrigere ne dedigneris. Vale, Vir Clariss. & fave.

*Magnæ tuæ eruditionis Veneratori
fincero.*

JO. CONR. AMMAN.

Amstelædami
Ptid. Kal. Febr. c1o 1000:

DIS-

DISSERTATIONIS
DE
LOQUELA

CAPUT I.

*De Loquela & Voce in genere,
nec non de Spiritu simplici
non sonoro.*

Purimarum & quidem præstantissimarum rerum pretium, donec amittantur, vel nescitur, vel turpissime negligitur. Aurea *Libertas* quam vilis est ignavæ turbæ? Vix centesimus, dum *oculi auresque* benevalent, dignas tanto beneficio grates *Creatori* suo persolvit; *Sanitatis*, præterquam ægris, vix cura est cuiquam: Eodem se res modo habet cum *Loquela*, inæstimabili illo *Dei* dono, in quo & in-

A finita

2 DISSERTATIO

finita *Creatoris* sapientia, & *Creatu-
 ræ* loquentis dignitas quam maxi-
 me emicant ; quod tamen , quia
 tam exiguo fereque nullo labore,
 & tantum non inscii plerumque ac-
 quirimus, nobiscum natum, & *Na-
 turæ* quadam necessitate nobis con-
 cessum reputamus , eamque ob cau-
 sam vilipendimus , donec , conspe-
 cto uno alteroque *Surdo & Muto*,
 nostram felicitatem ex eorum infor-
 tunio metiri discamus. Quam stu-
 pent ut plurimum ! quamque parum
 à brutis animantibus differunt ! im-
 primis si parentes & domesticos na-
 cti fuerint eorum negligentes, quibus-
 que nutibus & signis innatam ipsis
 socordiam expellere , & cogitandi
 quendam habitum inserere cordi non
 est. At licet obtingant ipsis paren-
 tes diligentissimi , quam manca est
 & mutila , quæ cum ipsis institui-
 tur , per gestus & signa confabula-
 tio ! intra quam paucos domesticos
 & familiares restricta ! quam parum,
 imo

imo vix superficietenus , capiunt, quæ corporis animæque salutem, disciplinas abstractiores &c. concernunt ! Quis talem eorum sortem non misereatur ? quis eam omnibus , quibus potest , machinis sublevare recuset ?

Verum gravissimæ huic calamitati pro cumulo accedit , quod omnem respuere Medicinam hæctenus unanimiter , quantum scio , fuerit credita , & propterea insanabilium numero adscripta : at ego , re serio mecum pensitata , *Mutorum* plerosque , quamvis *Loquelæ organa* haberent sana , tales esse animadverti , quod simul & *Surdi* essent ; quare *Surditatem* quidem medelam admittere penitus desperavi , de *Loquela* autem plane aliter sensi. *Sermo* enim *humanus* , ut cuius eum paulo attentius mecum contemplanti patebit , est mistura quædam plurimorum diversi generis sonorum , quorum varietas , dictante id ratione , variis

organorum quorundam motibus à me tribuebatur, quos, modo satis visibiles forent, sufficere arbitrabar, ut *Surdi* eos *oculis*, non secus ac cæteri *sonos ipsos auribus*, discernerent, & ita loqui tandem discerent.

Primum rei periculum ipse coram speculo in me feci, eamque statim & utilem & possibilem judicavi, non minorem videns inter motus istos differentiam, quam inter sonos ipsos & characteres eos exprimentes, ex eoque tempore *Surdum* aliquem erudiendum optavi. Amici, quibus mentem aperui, quosque, ut mihi in quærendo *Discipulo* operam darent, rogavi, me velut insanum *Mathematicum* risere, brevi tamen mutata sententia, cum Discipulum illis paulo post & loquentem & legentem sisterem. Fracta igitur glacie non prius destiti, quam tantum negotium ad propositum finem perduxerim, *surdorumque* sortem, divino adspirante *Numine*, non modo reddiderim

diderim tolerabiliorem ; sed & vulgari in eo præstantiorem, sicuti *exempla* testantur, quod alios, voce etiam maxime submissa loquentes, intelligant, aures suas in oculis gerendo.

Methodi, qua id effeci, specimen ante aliquot annos edidi, quo & exteri eam imitari possent ; quod cum in *Anglia & Germania* factitatum cognoverim, totum loquendi artificium pandere, quæ antehac ruditer delineavi, prolixius exponere, & ut verbo dicam, hanc *de Loquela Dissertationem* concinnare in proximi emolumentum decrevi ; nulla enim nec invidia, nec detestanda lucri cupidine detineor.

Prius autem quam de *Loquela* ipsa verba faciam, operæ pretium duxi in causas naturales & haud improbabiles, quibus homines, in societate viventes at loquendi nondum periti, moveri potuissent, imo debuissent, ad aliqualem loquendi usum

6 DISSERTATIO

introducendum. *Prima* quidem est mira commoditas & stupenda facilitas cogitationes quasque *Loquela* aperiendi ; statuamus enim *Univerſi* hujus incolas loqui neſcire, at ſimul, dummodo ejuſdem nobiſcum ſint pulveris, intenſiſſimo flagrare deſiderio tam alterius cogitata ſciendi, quam alteri ſua aperiendi, vero admodum ſimile videtur, eos nihil intentatum relicturos, tandemque, quia mentis abſtruſa non niſi mediantibus ſignis ſenſu perceptibilibus in ſtatu hoc corrupto ſciri queunt, *Voce, variis Linguae, Labiorum, &c. motibus inflexa & articulata*, ufuſos. Iſti enim motus ſunt faciles, ſoni iis eſſormati admodum diſtincti, & licet numero pauci, eorum combinationes in indefinitum ita mutabiles ; ut quicquid cogitatur, iis efferre liceat ; poſſunt præterea fieri abſque alterius operis interruptione, & aliud agendo, nec non quovis tempore, dignoſcuntur ad diſtantiam non medio-

diocrem, etiam in tenebris & à cæcis : ita ut *Auditus* homini vel maxime ad *Loquelam* datus videatur.

Quot autem capita, totidem hoc modo enascerentur *Lingux*, & per longum temporis intervallum, nisi ab uno agerentur *spiritu*, egregie confusæ, nec forsan in *methodicæ Lingux* formam redigerentur unquam. In sequenti oratione hæc fient manifestiora.

Verum enim vero longe alia adhuc ratio subest, ob quam homines *Loquela* potius quam *Pictura*, *Characteribus*, *Nutibus*, aliisque hujusmodi cordis penetralia aperire cupiant. Præterquam enim quod signa quævis, *viva voce* non animata, sint ut plurimum fallacia, vel saltem in maxime necessariis deficient, cuivis sincero animo ad se ipsum attendenti palam fiet, se, cum altero de re seria collocuturum, absconditos peccatoris recessus excutere, imo propriam in eum *vitam* velle transfundere,

dere , id quod non efficacius quam *loquendo* fieri potest ; nihil enim à nobis emanat , quod vividiorum *vitæ* *characterem* gerat quam *Vox* nostra , nec præter veritatem dixerim in *Voce* habitare *Spiritum Vitæ* , per eam radios suos ejaculantis ; est enim *Vox* prolis *cordis* nostri , affectuum & concupiscentiæ sedis.

Hinc impetuosos animi motus aliquando reprimere nequimus , sed ex *abundantia Cordis* sæpius *os loqui* cogitur. Sic etiam quando quid nobiscum volvimus , quod vel *metu* vel verecundia cohibiti effari dubitamus , *Cor* quasi *parturit* & anxium est , donec id in amici sinum effudimus , unde magna statim tranquillitas oritur , & *Cor* non immerito nos evacuasse dicimus ; sic enim *vitæ* , quæ sibi molesta sunt , per *Vocem* excernit , imprimis si & lacrymæ non fictæ eam comitantur. Adeo *Vox* vitæ , proxime de *Corde* scaturientis , plena est , ut diu loqui summo opere

DE LOQUELA. 9

moperere fatiget, eos præcipue, qui *Corde vel non consentiente vel reclamante* loquuntur, & ægros, quos sæpe, cum vix tria quatuorve verba protulerunt, anima cum *Voce* simul relinquit. Ut paucis multa complectar, *Vox* est viva emanatio à spiritu illo, quem *Deus* homini, cum crearet eum in *animam viventem*, in nares sufflavit.

Non est mirum itaque, si homines *Voce & Loquela* mentem suam aperire adeo gestiant, ii etiam, qui ejus imaginem auribus nunquam ceperunt, quales sunt *Surdi nati*; ridet enim, exclamant, egregie vociferantur, flent, suspirant, gemunt, animique præcipuos motus *Voce*, attendenti diversa, exprimunt, imo vix gestibus quid significant, quin inscii *Vocem* aliquam admisceant. Ita & omnium fere Nationum *exclamations*, Grammaticisque *Interjectiones* dictæ, parum ab invicem differunt; *a* vel *ha* est præcipue gaudentis &

admirantis, *i* indignantis, *o* commiserantis, exclamantis; ut plura alia taceam.

Hæ quidem sunt nostræ de *Loquela* inventionem, si locum haberet, conjecturæ; at cum ejusdem fere cum hoc *Mundo* sit antiquitatis, sacris id testantibus literis, humanum quoddam commentum probabiliter dici non potest, sed fatendum potius, eam primo *Hominum* ab æterno illo *Verbo*, cujus *imago* erat, creando fuisse infusam, integram in posteros, nisi peccasset, propagandam. Verum *Loquela*, qualis hodie inter homines viget, adeo à pristina illa degeneravit, ut vix ejus umbra appellari mereatur, merumque sit *artificium*, sine quo, ut testantur *Surdi nati*, plane essemus muti; quare altius originem utriusque *Loquela* indagare, & deplorando inter eas discrimine monstrato, sermonem ad posteriorem deflectere decrevi.

Ne itaque diutius *Lectorem* morer
paucis

paucis at ingenue ipsi dicam, quicquid in hac re mihi datum est, sequentem servando ordinem. In tria summa capita *Dissertationem* hanc dividam, *Primo* hoc de *Loquela*, ejus *origine*, & *organis* in genere verba faciam, tum *Literarum* materiam, *Vocem* nimirum & *Spiritum non sonorum*, examini subiciam. *Secundo* ipsas *Litteras*, & varios eas *efformandi modos* exponam. *Tertio* denique *Surdos* erudiendi, & *Loquela vitia* emendandi rationem docebo.

Ut igitur divina primævæ *Loquela* origo evidentius appareat, *axiomata* quædam inconcussæ veritatis præmittam, quibus ex *Dei* natura evincetur, quod *Creaturæ*, ad ejus imaginem conditæ, loqui necessario debuerint, quo *Creatorem* & ex ea parte referrent. *Axiomata* hæc sunt; *Quicquid vivit, etiam juxta Leges quasdam sibi præscriptas agit & operatur*; vivere enim & non agere idem fere est, quod esse & non esse: Et
vicif-

vicissim, *Quicquid ab alio producitur de causæ suæ producentis natura testatur.* Deus itaque T. O. M. cum sit omnis vitæ *Pater & Fons* perennis, quis dubitet, eum juxta naturam suam, quæ est ipsa *Veritas*, quæque ipsi loco *Legis* est, semper & constanter operari? Hæc autem divina *operatio* est ipsissima æterna *Justitia*, & universæ *Naturæ create* Lex sanctissima. At quoniam fide novimus, *Mundum* hunc palpabilem non fuisse ab æterno, & tamen in *Deo* ne umbram quidem esse mutabilitatis, sequitur ejus operationem esse tam *internam*, quæ in sacris literis æterna ejus *Sapientia* audit, quam externam, qua id, quod illa decrevit, omnipotente suo *Verbo* etiam extra se subsistere jubet, & appellatur *Creatio*; creare enim est *Ens ideale* quasi emancipare, & jubere ut id, quod prius cum *Creatore* unum fuit, sit proprium quid, *Legi* tamen in *creatione* sibi datæ obnoxium: sicuti

ti

ti ex primo *Geneseos* capite abunde patet.

Tandem æternum *Verbum*, producto universo *creaturarum* agmine, quæ suas quæque perfectiones sparsim habebant, se ipsum in una aliqua *Creatura*, tanquam in *speculo vivente*, manifestare, & ut ita loquar, delineare voluit, creavitque *Adam* sive *Hominem* ad imaginem suam, eumque & *Terram* & *Maria*, & omnem eorum *exercitum* sibi subjicere jussit. Quo autem id *Imperium* rite exercere valeret, & ipse *Adam* efficaciter *jubendi facultatem* habere debebat, cujus vis in emanante quodam *verbo* consistit: quare *Deus* illum, præter innumeras alias dotes, etiam *Loquela* exornavit, qua non minimam divinæ istius *imaginis* partem referret. Imperium enim naturaliter non datur nisi in id, cum quo, qui imperat, intime & vitaliter unitur, illudque penetrat: in rerum autem natura penetratio nisi *vitalium*

Lu-

14 DISSERTATIO

Luminum non datur ; quare *Deus* Homini efficaces vitæ suæ radios in subjectas sibi *creaturas* viva voce vibrandi facultatem dedit : sicuti enim *Omnipotens* , dum loquitur , creat , (loquitur *Dominus* , & fit) id est , *Ideas* rerum creandarum enunciando *Creaturas* esse jubet ; ita & *Homini* easdem in *Creatore* suo non cernere tantum , inque honorem suum *Voce* , cum rerum natura conveniente , exprimere , & ita *Creatorem* laudare , sed & *loquendo* , quicquid secundum creationis suæ *Leges* vellet , efficere dedit.

Verum enim vero *divinus* hic loquendi *modus* , quia intimam cum *Creatore* unionem requirit , quæ in *Homini* prævaricatione abrupta est , cum pluribus aliis dotibus tantum non perit , & à tot jam seculis vix aliquibus ita loqui datum fuit , iisque non nisi *Viris sanctissimis* , qui , ferventibus precibus *Deo* uniti , ipsas rerum *Essentias* vivide alloquendo
mi-

miracula fecerunt, reliquosque homines amissi in *Naturam* imperii redarguerunt.

Dixit etiam *Christus*; alter ille *Adam*, recuperator ejus quod *primus* amiserat, *credenti*, sive *Deo* in fide adhærenti, nihil esse impossibile, eamque sententiam *exemplis*, à *loquendo* desumptis, illustravit. Quid omnia, quæ ipse patravit, miracula sunt, quam concessæ sibi in *Naturam* potestatis totidem testes? Quam quoties exercere voluit, *verbis*, ab *interno* illo divinoque *Verbo* emanantibus, perfecit, quæ vellet jubendo; mandatum autem quodvis *verbum* quoddam supponit, sive *internum* tantum & *spirituale*, sive *externum* & *materiale* illius *involuturum*, quod tamen *spiritu* destitutum mortuum est, nec quicquam agit. Quid *quæso* est in *Nomine* *JESU* *Dæmonia* ejicere, *morbos* sanare, *mortuos* suscitare, quam *Verba* spiritu ejus, qui est *æternum Verbum*, animata pronunciando hæc omnia

omnia efficere? Nec *emphasi* sua caret, quod hæc in *Nomine* potius ꝑ *E-S-U* quam aliter fieri dicantur; *Nomen* enim est aliquid enunciationi peculiariter attributum.

Verum *δεξιός* hic loquendi modus, ut jam dixi, non tantum rarissimus est, sed & acerrimos habet *irrisores*, qui, quicquid sibi denegatum est, universæ naturæ humanæ, cujus se arbitros putant, pervicaciter denegant, pari stoliditate ac si *Cæci & Surdi nati* reliquos homines videre & audire inficiarentur, cum tamen *illis lumen & colores*, *his autem Soni & Loquela* non minus sint *Mysterium*, quam istis *μυσηρομάχοις*, dum sub corruptione sunt, & integri & regenerati hominis status: quare hæc, licet hujus nostræ *Dissertationis* non sint, paulo prolixius explanavi, ut saltem constaret, unde *Loquela* primitus sit orta, & qualis olim futura sit in statu *redintegrationis*, quando non amplius in turbido

bido rationis speculo, sed in divino *Lumine* videbimus, & à *Deo* edocti unica iterum utemur *Lingua*, & alter alterum absque interprete intelliget.

Transeo itaque ad *Loquelam*, qualis post lapsum mansit ad nostra usque tempora, quæ quidem, qualis qualis est, *Hominis* ad *Dei* imaginem creati est indicium, at simul lapsus argumentum tristissimum; quia non solum adeo iners est, sed & admodum imperfecta; jam enim non ex intima quadam rerum cognitione loquimur, sed sicuti à *Parentibus* aliisque didicimus, sine artificio hoc, ut posthac docebo, *muti* penitus mansuri. Loquendi hoc artificio, ut attendenti cuivis patet, consistit in concinna quam plurimorum vocabulorum combinatione, & vocabula nascuntur ex diversorum *Sonorum* & *Spirituum*; qui alias *Literæ* vocantur, apta & successiva pronuntiatio; quare illud ita definio:

B

Lo.

Loquela, sive mavis *Locutio*, est actio hominis, qui aërem, tam sonorum quam non sonorum, organis quibusdam, quæ longo & frequenti usu movere didicit, ita flectere & articulare potest, ut Voces, auditu prius perceptæ, & ope organorum istorum redditæ, easdem in aliis, quas olim in se, ideas excitent.

Si quis velit breviorē *Loquela* definitionem, dico, quod *Loquela* sit *Idearum*, quas Voces articulatæ in nobis reliquerunt, per organa *Loquela* elaboratio sive redditio.

At quoniam in re tam ardua sola definitio non sufficit, ejus singulas partes *Lectori* meo ob oculos ponam, eundem quem in definitione ordinem servando.

Nemini mirum videatur, me *Loquelam* hic appellasse actionem simpliciter humanam, cum tamen ex *Sacris* constet, & *Angelos* cum hominibus sæpius fuisse collocutos, eosque *Voce* sua Creatorem celebrare;

&

& *Psittacos*, *Picæ*, *Corvos*, & id genus aves quotidie *hominum* artificio loquentes audiamus. Verum præterquam quod de *Humana* non autem *Angelica* hic *Loquela* agere mihi sit animus, posterior hæc non ut nostra *artificialis* sed *naturalis* dici debet; at bruta ista non nisi paucas, nec sibi intellectas *Voces* imitantur, nec ullum inter se sermonem miscere sciunt: proin talis *Loquela* cum rei dignitate mihi non convenire videtur; qui enim, quæ loquitur, non intelligit, vix loqui dicendus est.

Organa Loquetæ ab imperitis generali nomine vel *Os* vel *Lingua* appellantur, sed male utrumque, quocunque enim sensu *Os* accipiatur, sive pro *hiatu*, qui est inter *Labia* & *Dentes*, sive pro ea, quæ pone *Dentes* est, *cavitate*, non nisi particulare erit *Locutionis instrumentum*: *Lingua*, licet *Organorum* omnium princeps, tantum tamen abest, quo minus sit unicum, ut, ea etiam opti-

me se habente, *Loquela* possit esse admodum impedita, & fere nulla, si *Fauces*, *Palatum*, *Labia*, & reliqua organa male sint constituta: è contrario ea vel exacta, vel plane otiosa, plurimas *Literas*, ut inter *Vocales* *a*, *o*, *u*, inter *Semivocales* *m*, inter *Consonantes* *b*, *p*, *f*, *v*, *h*, recte pronunciemus: quod, ubi de singulis *Literis* ago, pluribus exponam.

Cum tamen *Organorum Loquela* *inservientium* distincta cognitio summo opere sit necessaria, ea particulatim hic loci enarrabo; Non tamen, *Anatomicorum* more, minutias quasque ad augendum volumen vanamque redolentes ostentationem prosequar, utpote quæ ad subjectum negotium plane nihil faciunt, sed tantum eorum fabricam, qualis ad *Vocis* & *Loquela* perfectionem requiritur, qualisque ut plurimum apparet, depingam.

Primo statim intuitu manifestum est, aërem sonorum seu *Vocem*, & non

non sonorum seu *Spiritum simplicem* ad loquendum vel maxime requiri, non tamen sufficere, *surdi nati* alique *ἄλαλοι*, satis plerique vocales & probe respirantes, testantur. Cum itaque *Vox* & *Loquela* pari passu non semper & ubique ambulent, dividam *Loquela organa* in ea, quæ *Voci* & *Spiritui* efformandis, aliaque, quæ *iisdem* articulandis, & in varias formas mutandis serviunt.

Organa quidem *Vocis* & *Spiritus* communia sunt, eaque vel *remota* vel *proxima*: Remota sunt omnia organa *respirationi*, & imprimis parti ejus, quæ exspiratio dicitur, famulantia, ut sunt *Pulmones*, cum *aspera Arteria* & *Bronchiis*, *Coste* cum interjacentibus musculis, *Diaphragma*, & plerique *Abdominis muscoli*, quæ omnia in id conspirant, ut *aër*, non fecus ac in *follibus* videmus, modo per *asperam Arteriam* in *vesiculosum Pulmonum viscus* trudatur, modo per eandem exprimitur, aliquando

sonorus, aliquando *non*: ille *Vocis* nomine venit, hunc à spirando simpliciter *Spiritum* sive halitum appello. Ex his rite consideratis patet, respirationis organa utriusque nec minus *Loquelæ* causam esse remotam, & ut *Scholæ* loquuntur, *sive qua non*; licet enim aër non semper expiretur *Sonorus*, *Vox* tamen & *Loquela* arte adeo cum *respiratione* coherent, ut nunquam absque ea inveniantur.

De *Spiritu simplici* & *non sonoro* dictis nihil addo; est enim aër nullo modo affectus, qualem communiter per *Os Naresve* expirando emittimus: quare dispiciendum, quid illum, dum expiratur, *Sonorum* reddat, seu, quod idem est, quodnam *proximum Vocis* sit *organum*.

Nemo hactenus dubitavit, id esse *Laryngem* seu *asperæ Arteriæ caput*, ex *cartilaginibus* quibusdam sibi inarticulatis compositum, & unanimiter creditur, *Vocem* efformari aërem
per

per *Laryngis rimam*, solito plus coarctatam, expirando, exemplo desumpto à *Tibiis* aliisque *instrumentis pneumaticis*, ubi aër sola *canalis*, quem transit, *angustia* sonorus fieri videtur. Verum rem aliter se habere, sunt plures & non spernendæ rationes quæ mihi persuadent.

I. In *instrumentis* illis aër non tam à *fistulæ angustia*, quam ejus aut dilaceratione, aut in motum tremulum celerrimeque undulantem coactione *sonorus* efficitur.

II. Experientia mihi constat, & cuivis idem in se experiri licet, aërem summo etiam conatu per *Laryngem* vel maxime *coarctatum* non reddi, nisi volentibus nobis, *sonorum*, cum alio modo expiratus parvo labore, & per *rimam Laryngis* multo patientiorem *Vocalis* fiat, quod sane juxta communem opinionem fieri haud posset.

III. Nobis multoties à *Catarrha* vocis usus plane pro tempore adimi-

tur, licet *Laryngis rimam* pro lubitu contrahere possimus.

IV, *Vox* in demortuorum *Larynge* nulla arte excitari potest, quamvis *Anatomicum* quendam non imperitum *Vocem* mangonio quodam ementitum viderim.

V. Scire percuperem, quanta *rima* istius *apertura* ad *Vocis* formationem requiratur, diuturna enim observatione didici, nos, dum ut vulgo solemus, loquimur, *sonum* proferre *quartâ* vel ad summum *quintâ* à gravissimo, quem cantando edere possumus, distantem, qui tamen eadem *Laryngis apertura*, qua communiter respiramus, producitur.

Hisce & similibus rationibus commotus aliunde *Vocis* originem derivare tentavi. Non equidem inficias eo, *Laryngem* proximum *Vocis* esse *organum*, modus autem eam ex aëre formandi longe à priori illo diversus mihi videtur: quod ut probe intelligatur, mechanicam *Laryngis* structuram

cturam paucis dabo. Constat ex
 quinque *cartilaginibus* satis *solidis*,
glabris, & insigni *elaterere* præditis,
 inque sui medio *rimam* pro aëris &
Vocis transitu relinquentibus, quæ
 non solum vinculis ligamentosis sibi
 invicem connectuntur, & mirando
 artificio inarticulantur, sed & diver-
 sis *exiguorum musculorum* paribus,
Laryngis propriis, quibus ob *nervos*,
 à pari *vago* & *intercostali*, ut et à
duriori nervi auditorii propagine ac-
 ceptos, maximus cum *Auribus*, *Ocu-*
lis, *Faciei* partibus fere omnibus,
 cum *Corde*, *Diaphragmate*, *Thorace*
 &c. est consensus & vitale commer-
 cium, quique, ut ex ortus & inser-
 tionis modo patet, non nisi junctis
 viribus agunt, & ita, ponderibus
 suis æquilibrantibus, *Laryngis rimam*
 in eodem situ servant: quam tamen,
 non infiteor, mutarent, si modo hoc
 modo illud par seorsim agere posset.
 At nemo asserere ausit, sibi faculta-
 tem esse datam, aliquod *musculorum*

istorum par, sive dilatationi *rime* sive ejusdem coarctationi destinatum, extra *loquendi actum* seorsim movendi, quod tamen, cum eorum actio mere sit voluntaria, necessario fieri deberet.

Jam igitur superest, ut dicam, quod dum *vocem* edere cupimus, *vitalem ex corde cerebroque characterem Laryngis musculis inspiramus*, qui protinus in annexas *cartilagineas* agunt, at quoniam eorum vis à *cartilagineis* renitentia superatur, & hæc vicissim à *musculorum* activitate, *Oscillatorius* quidam *tremulusque* inde *motus* nascitur, qui *æeri* simul expirato impressus & eodem tempore *pectoris* imo & *capitis ossibus* communicatus, eum *sonorum* reddit: Haud secus ac tremulus *scyphi vitrei* motus, marginem ejus madido digito fricando excitatus, in *æere vicino soni*, elegantis autem in aqua contenta undulationis causa est: Eodem modo *sonus* excitabitur in *affere lævigato*, digi-
gitum

gitum madentem ita ei affricando, ut subsultim incedat; *aër* enim reciproco *compressionis & resiltionis* motu universas affert partes, ut & *aërem* eis inclusum, in *motum tremulum* adigit, qui in nobis sonum excitat, secus ac fit digitum simpliciter affricando: Tale quid deprehenditur in pluribus *Insectis* volatilibus, imprimis *muscis* majoribus, quæ *sufurrum* notabilem non tam *alarum*, (eis enim abscissis adhuc perseverat) quam *musculorum* in pectoris cavo latantium celerrimo & quasi *oscillatorio* motu excitant. Motus hujusmodi bina in nobis ipsis exempla observare licet, in *Lingua* unum, dum *literam r* pronunciamus, alterum in *labiis*, dum ad demulcendos *infantes* iis *sufurramus*. Ita ut decantata illa *rima vocis* tantum jam elaborata *graviori* aut *acutiori* reddenda inferviat, sicuti in sequentibus audiemus.

Ex his simul sponte patet, quænam *Vocem* inter & *aërem non sonorum* dif-

differentia intercedat, quæ tanti est momenti, ut, si ignoretur, *Surdi* quam plurimi clara voce loqui nunquam discant; nescirent enim, quid illa *oris* in varias figuras distorsio sibi vellet, nisi *Laryngis tremor* palpandus iis exhiberetur. Omnes etiam homines, licet ratio eos ut plurimum lateat, bifariam loqui didicere; cum enim à quolibet, non nimis remoto exaudiri volunt, utuntur voce, & aërem inter expirandum in *Larynge* sonorum reddunt: at cum clam quid alteri in aurem dicunt, ne *tremorem* istum in *Larynge* excitent, cavent, & aërem, *ab organis loquelæ* varie quidem modificatum; at non *sonorum* proferunt.

Hactenus tam *Vocis* quam *Spiritus* non *sonori* officinam perlustravi, jam ordo requireret, ut & organa, quæ hunc & illam in varias effingunt formas, describam: at non incongruum duxi, quorundam *Vocis* phænomenon prius rationem, ex *hypothesi* mea reddere.

Cur

DE LOQUELA. 29

Cur abscissa aspera arteria infra *Laryngem*, aut ligatis, obstructis, dissectisque *Laryngis* nervis, *Vocis* usus amittatur, nemo non ex modo dictis videbit: at quomodo à *Catarrho*, *Variolis*, *Febribus ardentibus*, *intensa vociferatione* &c. raucedo & interdum plena ἀφωβία oriatur, non ita patet: In omnibus his casibus *Laryngis cartilagine*s, quæ modice siccæ, solidæ, læves, deque corporum *resonantium* natura esse debent, tenaci *muco*, ex irritatis earum glandulis copiosius sudante, oblinuntur, unde *elaterem* suum amittunt; Idem cernimus in *Campanis* panno involutis, ut & in *Tibiis* aliisque pneumaticis instrumentis, quando ab aëre halituoso nimis humectantur.

Porro inquirendum, quid *Vocem gravem* reddat *acutamve*. Duplex hujus phænomeni ratio est; si enim *Vox* unius comparetur voci alterius, dum uterque familiari sibi sono loquuntur, dicendum, id provenire à

à diversa Cartilaginum gutturalium magnitudine & crassitie; nam quo sunt ampliores, eo vibrationes earum, cum tremunt, sunt majores at tardiores, hinc *Vox gravior*, & contra. At si quærat, quo artificio idem homo *vocem modo gravem modo acutam* edat? Resp. *Laryngem* habere musculos cum aliis quoque partibus, ut *osse sterni*, *hyoide* &c. communes, quorum ope vel attolli, ejusque rima coarctari, vel deprimi, eademque rima dilatari potest: *Vox* itaque ob rationem, in priori casu allatam, per angustam rimam acuta, per patulam autem gravis redditur; & in hoc totum cantandi artificium consistit: verum *sonus* ille, qui καλὴ ἔξοχήν *tremulus* dicitur, musculorum *Laryngem* attolentium & deprimentium *citissima reciprocationi* debetur.

Hinc & alia nascitur quæstio, cur *Vox* nos tandem deficiat, eam *justo acutiorem* aut *graviorem* reddere volen-

lentes: id fit præcipue, quia *Larynx* tanto conatu vel attollitur, vel deprimitur, quantum musculi ejus proprii superare nequeunt; & conatus iste insignem in *Gutturæ* dolorem excitat.

Vocem circa *pubertatis* annos alterari, id est, inæqualem, duram, & quasi scabram fieri, cuivis notum est: at si ratio petatur, dicendum, non solum ob genitalium cum *vocis organis* consensum *Laryngis* cartilaginee & musculos robustiores & ampliores fieri, præsertim in maribus, sed & reliqua ossa, ob vigentem magis calorem, tum robur suum justamque duritiem adipisci, unde *Vox* demum fit firma & matura; non solus enim *Larynx* tremere debet, sed omnia fere totius corporis ossa, quod quilibet, manu dorso, pectori, verticive admota, in se facile deprehendet: at *mares*, quibus *Larynx* & ossium moles non nisi leviter alteratur, *fæmineam* semper *vocem* habebunt.

Hinc

Hinc etiam patet, quomodo pueros & foeminas adultiores voce fere semper, quamvis eam æque acutam edant, ab invicem dignoscamus; cum enim illorum ossa ob mollitiem parum resiliant, vocem habent, hebetiorem.

Quo pacto iis, qui ante pubertatem castrati fuerunt, vox glabra & acuta maneat, cum ratio in promptu sit, dicere supersedeo. Jam videndum, ob quam causam *vox* aliquando ab una *Octava* in aliam subito transfiliat etiam nolentibus, & ut vulgo bene loquuntur, *frangatur*. Duo hic notanda, quando id fiat, & quo modo; accidit id quidem cuiusvis *vocem* nimis intendenti, imprimis autem *Concionatoribus*, postquam ad ravim usque *Stentorem* egerunt: at quomodo id contingat, *Tibie* nos & *Chordæ* docent, quando nimirum obstaculum aliquod *sonum ordinarium* in fluo dirimit; si enim partes sunt æquales, sonus uterque

octa-

octava est acutior priori, nec ab invicem distinguuntur; at si sunt inæquales, *duo diversi soni* eduntur simul, quorum alter altero est gravior: & hoc appellatur *vox fracta*.

- Id, quo familiares nostros, quamvis eos, dum loquuntur, non videamus, dignoscimus, non sola *vox* est, qualis in *Larynge* efformatur, sed quatenus ea à *reliquis Loquelæ organis* diversimode in *litteras* convertitur; pluribus enim eandem literam pronunciantibus aliquod erit discrimen. Pauca denique addam de modo, quo sæpius *in scii* imo *inviti* in magnam *vocem* erumpimus, cum *ridemus*, *ejulamur*, *gemimus* &c. Dici quidem vere potest, universam nostram vitam ita esse constitutam, ut insigniter vel læsa, vel jucunde affecta, *voce* id testari debeat: verum & alia dari causa potest, nimirum ille jam dictus *Laryngis* cum *Auribus*, *Oculis*, *Facie*, & imprimis etiam *Corde* per

C ner-

nervos consensus ; quam primum enim *Spiritus*, nervorum istorum incolæ, vehementer hoc illove modo agitantur, in consensum rapitur *Larynx* cum *partibus* vicinis, & sic varii generis soni excitantur, qui peculiarem quandam linguam constituunt, quam omnes gentes, nec *Surdis* exceptis, & loquuntur & intelligunt, quæque, licet partem nostri mere sensitivam spectet, nobis pro indicio est, qualis fuerit naturalis illa & universalis lingua, quam, carnales facti, una cum mentali cognitione fere amisimus.

Redeo tandem ad *organa*, *Loquelæ peculiariter consecrata*, quæque *Vocem* & *Spiritus*, sermonis materiam, varia *literarum forma* induunt. Ea vel *passiva* tantum sunt, vel *activa*: *Passiva* sunt *duo meatus*, per quorum alterutrum aër, sive sonorus sive non sonorus, foras prorumpere cogitur; in faucibus enim quasi in bivio collocatus est, &, nisi quid impediatur, tam

tam per *nares* quam per *os* prodiret. *Meatum* horum præcipuus est *oris interior cavitas*, ab imis faucibus ad dentes usque extensa, *linguam* & *palatum* pro limitibus habens, quo pertinet hiatus labiis dentibusque terminatus, ut & *dentium interstitia*. Alter est *narium in fauces apertura*, qua *vox* & *spiritus*, nisi lingua labiave obicem iis ponant, egreditur. *Meatus* hi ita debent esse conformati, ut aperto uno alter axacte claudi possit, & vicissim uno clauso alter satis sit pervius.

Organa Loquelæ activa sunt, quæ *vocem spiritumque* modo per hunc modo per illum *meatum*, varie conformatum prodire determinant. Ea sunt *Lingua* cum *Osse hyoide*, *Uvula*, *Maxilla* cum infixis *dentibus* & *Labiis*. *Lingua* est pars corporis humani, non *Loquelæ* tantum, sed pluribus usibus ut gustationi, ciborum masticandorum distributioni, & masticatorum deglutitioni inserviens.

Pars ejus *posterior* cum osse hyoide & *Larynge* arcte connectitur, pars *inferior* cum suis musculis & fræno quodam, *de Tong-riem* dicto, at reliqua pars inferior cum lateribus & tota *superficie*, quæ *palatum* respicit, plane libera sui que juris est, nec absque insigni *Loquela* depravatione impedita esse potest. Substantia *Linguae* maximam partem composita est ex omnis generis *motricibus fibris*, miro artificio decussatim sibi telæ instar implicitis, & præterea aliquot *musculorum* paria habet propria, quædam cum *osse hyoide*, quod ipsi pro fulcro est, communia; quibus *extendi & retrahi, attolli & deprimi, dilatari & contrahi, in gibbum incurvari, palato dentibusque fortiter applicari, & subito relaxari*, tandem in *motum oscillatorium* adigi potest: hisce diversis suis motibus *vocem & spiritum* vel per *Nares* vel per *Os*, vel *pleno alveo* vel *exili radio*, vel *continuo filo* vel momentanea cum *explosione*,

sione, sive inter *ipsam & palatum*, sive inter *latera ipsius & genas*, sive denique inter *dentes* exire determinat.

Os ob figuram suam, qua *Græcorum U* refert, *Hyoides* dictum, est linguæ basis, & aliquot muscutorum partibus originem dat, qui *Linguae & Laryngis* motui serviunt; ejus tamen usus adhuc quidam est peculiaris, nimirum *Laryngem*, lingua in societatem pertracta, attollere, eumque cum annexa *aspera arteria* elongando arctiorem reddere, & ita *vocem acuerè*; dum autem opemuscutorum ab *osse sterni* venientium deprimitur, eidem *Laryngi & asperæ arteriæ* graviter incumbendo utrumque breviorè at simul patentiorè, & sic *vocem graviorem* efficit. Quoties enim *vocem* mutamus, *Laryngem* vel attollimus vel deprimitur, & donec id facere licet, *vocem graviorem* aut *acutiorem* reddere possumus; quod quilibet, *Vocem suam* ex gravi *acu-*
C 3
tam,

tam, & vicissim ex *acuta* per gradus *gravem* faciendo, manu gutturi admota deprehendet. Ob hanc causam *Musici* nonnulli *voce* & *puerili* & egregie *mascula* eadem facilitate canunt.

Uvula est *caruncula* quædam laxa & *glandulosa*, in medio *palati* fornice de *membrana* quadam *mobili* suspensa, quæ, quantum quidem *Loquela* infervit, una cum modo dicta *membrana vocis*, in *faucium bivio* constitutæ, per *nares* eruptionem moderatur; quum enim *Vocem spiritumve* per os tantum emittere cupimus, quod imprimis fit in pronunciatione *Litterarum*, quas in sequenti Capite *explosivas* appellabo, *meatum narium* ea tanquam *valvula* claudimus: si autem vel deficiat, vel *narium* in fauces *hiatum* nimis amplum obturare nequeat, *literæ p, t, k*, per nares summo cum dedecore pronunciantur. Hæc forsitan præcipua, si non sola, ratio est, cur *bruta animalia*

mantia hac particula careant.

Maxille cum infixis *Dentibus* & *Laborum valla* id agunt, ut *oris hiatus* pro rei necessitate claudant aut aperiant, *Vocemque* & *Spiritum* magis minusve stringendo & acuendo in varias *litteras* efforment. Eam ob rem *infantes*, antequam *dentes*, saltem *incisivos*, habeant, plures *litteras* pronunciare nesciunt, & *edentuli Senes* *litteras s, f, i* admodum hebetes & obtusas efferunt.

Data opera omnes has partes non nisi rudiori penicillo delineavi, quia instituti mei ratio accuratiorem earum cognitionem non requirit, & quoniam à plurimis *Anatomicis* satis exacte descriptæ sunt, ita ut de earum *structura* nihil habeam peculiare, quod addam; Verum de *usu* quædam, ab aliis non animadversa, differere cogebat.

Quod autem in *Loquela definitione* de motu organorum ejus, *longa & frequenti usu addiscenda*, dixi, non

in eam partem velim accipi, ac si motus iste, quatenus motus est, deberetur artificio, sed solummodo quatenus eo *vox humana* articulatur; sensu enim priori *motus* istarum partium est *naturalis*, & tantum non nobiscum natus, secus ac posteriori. Non solum omnes nascimur *ἀλαλοι* sive absque *Loquela*, sed & nemo sibi ipsi loquendi *Magister* est, cum tamen pleræque artes suos habeant *αὐλοδιδακίης*: Ita ut, si quæ alia, certe *Loquela* pro arte sit habenda, nec male definiretur *Ars loquendi*.

Nec contra me est, quod nascatur nobiscum desiderium quoddam cogitationes, imprimis animi affectus *voce* exprimendi, quod & in *Surdis* & *Mutis* jam animadvertimus: maximum tamen inter sonos istos inconditos & *Vocem* revera *humanam*, pro *Loquela* requisitam, est discrimen; Illi enim omnibus, etiam *Mutis*, sunt communes, hæc autem reliquarum instar artium addiscitur.

Non

Non tamen nego, uti supra jam innui, quod si homines, non quidem *Surdi*, at qui loqui nunquam didicerunt, una degerent, ipsos inter se linguam quandam novam esse condituros, verum ob tres rationes valde imperfectam.

I. Quia nullam literarum habent cognitionem, & organorum *Loquela* usum plane ignorant, proin sonos alter alteri aut inimitabiles, aut saltem non intellectos ederent; genuina enim *literarum pronuntiatio* non secus *Creationis* donum fuit ac *Loquela* ipsa, suntque unica amissæ *Linguae naturalis* rudera, quæ memoriæ adhuc infixæ mansere.

II. Quia vix unquam in re aliqua denominanda consentire possent, non enim se invicem intelligerent.

III. Cogitationes abstractiores, quamvis in rebus sensibus obviis consentire potuissent, sibi invicem aperire nequirent. Conderent itaque *linguam* aliquanto perfectiorem,

C 5 quam

quam est brutorum quorundam, quæ diversis *sonis* sibi invicem aliquid significant : sicuti videmus *Gallos gallinaceos Gallinas* suas, has autem *pullos* suos *voce* congregare, *suem*, in discrimine existentem, totum gregem in auxilium vocare, *canes*, *feles* & *serpentes* iram & vindictam, illos *roucho*, hos *sibilo* quodam testari. At homines, diversam quisque linguam loquentes, si in societate ipsis foret vivendum, linguam ex omnibus mixtam conderent, cujus rei veritatem plurimæ modernæ *Linguae*, ut *Anglica*, *Gallica* &c. adstruunt.

Quam primum nascimur, plurima externa objecta novos mundi hospites invadunt, suasque in nos vires per varios motus exerunt, qui absentibus objectis, non ita pereunt, quin singula sui vestigia seu *ideas* in nobis relinquunt, multarum postea & *cogitationum* & *actionum* principia seu elementa; non enim otiosa manent, sed veluti *semiviva* quædam, dum.

dummodo terram bonam & laudabilem nanciscantur, ad maturitatem & perfectionem tendunt.

Inter innumera ista objecta sunt varii generis *soni* & *voces articulatae*, quæ, imprimis cum affectu prolatae, efficaciter in nos agunt, & nisi auribus simus capti, loquendi facultatem ob insignem aurium cum *Vocis* organis consensum, pedetentim excitant; statim enim ac *vocis* alicujus significationem didicimus, quod semper prius contingit, quam ipsi loqui sciamus, ejus *idea* non minus efficaciter etiam in ea *organa* operatur, per quæ ab aliis ad nos erat delata; hinc eam, sæpius tentando, studemus imitari, donec ejus cum primitiva similitudinem læti animadvertamus: & sic sensim *linguam* nostram *vernaculam* loqui discimus.

Qui autem, veluti per *parenthesin* hæc dicam, vel *jurdi* sunt, vel admodum *stupidi*, vel extra hominum consortium educati, vel, quod ra-

ro contingit, qui *vocum ideas*, rite quidem perceptas & intellectas, *Loquelæ* organis bene se habentibus, elaborare nequeunt, vel qui organa *Loquelæ* plane habent inepta, artem loquendi haud discent unquam.

Hinc patet *quatuor* vel *quinque* *Mutorum* genera esse posse. *Surdinati*, & qui inter *bruta* adoleverunt, ejusdem sunt conditionis; cum enim *Vocis humane ideas* auditu nunquam perceperint, multo minus eas reddere poterunt, ideoque muti erunt.

Qui tantæ sunt animi hebetudinis, ut alios loquentes non possint intelligere, eandem ob rationem nunquam loquentur.

Cur iis, quibus organa *Loquelæ* admodum vitiosa sunt, articulate non loquantur, ex supra dictis manifestum est.

At qui loquentes alios intelligunt, & organis bene conformatis loqui nequeunt, sunt rara avis, nec nisi
duos

duos aut tres mihi videre contigit :
 Exinde didici , tam arctum inter
Auditus & Loquela organa nexum
 non semper esse , quin magnus ali-
 quando intercedat hiatus. Tale quid
 comperimus in nonnullis ; qui *sonos*
harmonicos & eorum intervalla auri-
 bus probe distinguere norunt , eos
 autem in *Larynge* efformare nec
 sciunt , nec unquam ediscere va-
 lent.

Errant igitur , qui *infantes* sibi reli-
 ctos, aut inter bruta enutritos, *Linguam*
 quandam , quæ *primæva* ipsis audit ,
 locuturos putant ; non enim ratio
 reddi potest , cur hanc præ illa lo-
 qui debeant , cum neutram auribus
 acceperint. Proin *Christus Jesus* ,
 benedictus ille corruptionis nostræ
Restaurator , *surdos* illos *Matth. 9. &*
12. & Marc. 7. sanando , geminum
 perpetravit miraculum , non enim
audire tantum ipsos fecit , sed & alios
 protinus intelligere , & cogitationes
 per *organa Loquela* articulate profer-
 re :

re: Namque licet *Surdo nato* vel arte vel *miraculo* solus redderetur *auditus*, infante recens nato non esset loquacior, sed *Lingua* demum aliqua ipsi foret addiscenda; Hinc sæpius risum mihi movent insulsa quorundam iudicia, qui, *Loquelam* me *surdis* cum potiuncula medicinali infundere credentes, *Sostrum* aut potius *Didactrum* nimium me petere queruntur, cum tamen labor immensus & incredibilis per annum plus minus in *Surdo* aliquo erudiendo mihi sit ferendus: & licet artificium meum cum miraculis nihil habeat commune, patientia, ad praxin ejus requisita, tantum non miraculosa est.

Apparet etiam vel maxime, *loquendi artem* non adeo facile & absque longo usu addisci, nedum naturalem esse, si quis *Linguae* peregrinae det operam; multos enim aliquando annos prius teret, quam singulas ejus *litteras* rite pronunciet, quum tamen *Lingua* sibi *vernacula* easdem ut pluri-

plurimum habeat, at quæ paulo aliter pronunciantur. *Galli, Angli, & Itali* vix unquam *Belgarum g* aut *ch*, *Helvetiorumve k* bene proferent; *Belgæ Germanorum sch* aut *Gallorum ch* aut *j* raro assequuntur; *Anglorum th* reliquis nationibus fere inimitabile est; *Abyssinorum & Caffrorum* pronuntiatio magnum exteris negotium parit. Quid si nobis, & audire & loqui diu jam assuetis, *literæ* alicujus *peregrinæ* pronuntiatio adeo est difficilis, quanto difficilior erit *Surdis & Mutis*, sublata etiam surditate?

Dixi tandem in *Loquela* definitione, ad eam requiri, ut *Voces* ita reddantur, ut in aliis similes archetypo *ideas* excitare valeant: quod summopere est necessarium, & sine quo *Loquela* esset valde imperfecta & quasi nulla; sunt enim qui adeo male loquuntur, ut aliis barbari sint, vitium autem istud in se minime animadvertant.

Corol.

Corollarii loco geminam adhuc de *Loquela questionem*, quamvis non adeo hujus loci sit, explicare conabor, tenuitatis tamen meæ conscius, solidioribus judiciis sententiam lubens submitto. Quæritur ergo, undenam & quomodo tanta *Linguarum* diversitas nata sit, & quomodo miraculosum istud donum, *variis Linguis loquendi*, die *Pentecostes* super *Apostolos* effusum, sit intelligendum.

Priorem quæstionis partem quod attinet, ita sentio. Cum Homines etiam post lapsum locuti sint, & adhuc dum loquantur, non tamen, ut jam audivimus, ex naturæ quadam necessitate, sed ex memoriæ potius scrinio, & *Loquela* ab aliis, *artis* instar, ipsis sit addiscenda, ex *Dei attributis* necessario sequi mihi videtur, eum, cum creasset *Adam* ad imaginem suam, creasse talem, ut spiritus ejus, cum *Plaste* suo unitus, non solum rerum intima inspicendo

tiendo cognoscere, sed etiam præ-
sentes sibi earum *ideas* voce rebus
conveniente exprimere posset, cu-
jus specimen dedit *Uxori & animan-*
tibus nomina imponendo: Verum,
mentalis hæc Lingua in ejus prævari-
catione fere oblitterata, nec nisi in
Fidelibus quibusdam ex parte resu-
scitata nonnunquam fuit, qui, *spi-*
ritu sub liberorum suorum *spiritum*
aliarumque rerum penetralia intuen-
do, nomina ipsis congruentia impo-
suere. At reliqui posteri *Adam*, qui
Deum suum magis magisque relique-
runt, & *Spiritum* suum carnalibus
cogitationibus penitus obnubilarunt,
veras quoque rerum *ideas*, cum iis-
que *Linguam* illam *primævam* amise-
runt, ut non amplius ex *animo* illu-
minato, sed ex *carnis* affectibus, si-
ve *tenebris*, loquerentur. Quam
primum ergo periit vera scientia, in
ejus locum natæ sunt variæ *opiniones*,
& *ideæ* per cæca ratiocinia elicitæ;
pro quarum diversitate peculiaria

D

quis-

quisque rebus nomina indidit, ut tandem, imprimis cum opinionum suarum idola alter alteri obtrudere contendebant, se mutuo amplius intelligere nec vellent nec possent. Id quod & hodie adhuc dum contingit; Vix enim in universo terrarum orbe pagus est, quin peculiaria quædam habeat vocabula, alibi non intellecta: testantur id etiam nomina ridicula, quæ quotidie ex lascivientis *phantasia* penù finguntur. Si quis variarum gentium *Linguas* ad examen revocet, plerasque res non solum plane diversis exprimi vocabulis, sed & istarum constructiones, modumque cogitata iis exprimendi plurimum differre animadvertet.

Ad *posteriorem* quæstionis partem sic respondeo: *Mentes Apostolorum*, operante *Divina* illa *Flamma*, fuisse apertas, & adeo illuminatas, ut *Dei magnalia* & ipsi intelligerent, & intellecta, *vocis tantis rebus congrua* efferrent: Vixque credo, nec *Textus*
id

id evincit, eos vel singulos vel universos omnium, quæ aderant, gentium idiomatis fuisse locutos: Verum *Fideles*, talia audire cupidos, eorum verba, multa *charitate* animata, veluti divina *Semina*, cordibus suis tanquam bene cultis agris excepisse, & miram eorum dulcedinem avidos degustasse, cum reliqui, aures ad audiendum non habentes, *Apostolos* pro deliris vinoque remulentis haberent, nedum intelligerent; tales enim nec *Christum Jesum*, veritatis & charitatis fontem, intelligent, licet ipsum concionantem audiant. Quanta inter *audientes* est differentia, tanta est etiam inter *loquentes*; nam sermo quorundam fere semper inertis est & inefficax, aliorum scopum suum fere nunquam non attingit: multum quippe interest, num quis ex intimis cordis sui penetrabilibus verba viva & animata proferat, num vero ex consuetudine taneum, de quibus ipse dubitet, & quorum

D. 2. veri.

veritatem ipse secum non sentiat, loquatur.

CAPUT II.

Literarum naturam, & varios eas formandi modos exponit.

HActenus de *Loquela* subjecto generaliori, *Voce* nimirum & *Spiritu*, & utriusque formandi ratione, & scitu summopere necessaria differentia: inquirendum jam, quo pacto dicta *Vox* & *Spiritus*, ceu apta materia, in has illasve *litteras* fingantur; Unica enim *litterarum materia*. *Vox* est & *Spiritus*, forma autem earum, ab organorum & meatuum, per quos transeunt, diversa configuratione petenda est. *Litera* igitur, non qua sunt *Characteres* quidam calamo picti, sed quatenus enunciantur, sunt

Vox vel Spiritus, vel utrumque simul, diversimode ab organis Loquela destinatis configurata. Li-

Literarum possibilium numerus vix definitur potest, tot enim esse possent, quot diversis modis *Vox & Spiritus* ab organis *Loquelæ* figurari queunt: Præterea plures *literæ* suam habent *latitudinem*, & veluti *gradus* quosdam, idemque *Character*, etiam in eadem *Lingua*, non una eademque oris configuratione pronunciatur, sic *a* & *e* *aperta* quandoque audiunt, quandoque *clausa*, habet & *o* cum *i* suam *latitudinem* &c. Hæc autem differentia, si variæ *Linguae* invicem comparentur, majoris longe est momenti, & præcipua causa, quod peregrinas *Linguas* tam difficulter pronunciare discamus, antequam organa nostra ad insolitum aliquem motum flectere possimus. Hæc observatio in *Surdorum* informatione plus habet utilitatis, quam quis forte credat.

Videmus etiam plures homines omnium fere *animalium voces* imitari aptos natos, quæ sane pleræque

ex literis, quibus *Alphabeta* nostra carent, compositæ sunt. Non obstante autem hac *literarum* possibilitium copia, ab omnibus *Gentibus* quasi communi consensu, quod revera altiore earum originem innuit, non nisi facillimæ, simplicissimæ, cumque decenti organorum situ enuntiabiles receptæ, & certis pro lubitu *characteribus* annexæ sunt, quorum numerus vigesimum quartum vix unquam superat: hi autem *characteres* non eodem modo ubique terrarum pronunciantur, imo eadem *litera* eidem populo diversimode aliquando sonat.

Verum enim vero Gens una in exprimendis *literarum* suarum *signis* multo ingeniosior fuit altera: modus *litteras* designandi perfectissimus, & cum rei natura maxime congruus est, si *literæ* simplices simplicia quoque signa habeant, & vicissim hæc simplices designent *litteras*. Hac in re *Germani* reliquis nationibus pal-

mam

nam facile præripiunt ; illorum enim *characteres* idem ubique sonant, nisi quod multoties utantur *h.* otioso, ad præcedentem *Vocalem* producendam ; *Vocales* eorum sunt admodum simplices, & earum naturæ mire convenientes, *Diphthongi* inde compositæ componentium *Vocalium* vim retinent, quippe in eis audiuntur, secus ac fit in plerisque *Linguis*, quas vivas appellant ; pro simplicissimis enim *Vocalibus* *Diphthongos* aliquando scriptas habent, ut *au*, *ou*, *ai*, *Gallorum*, *oe*, *eu*, *Batavorum* ; vel *Diphthongis* adæo impropriis utuntur, ut componentium *Vocalium* vix alterutra audiatur, qualis est *Gallorum oi*, *Batavorum uy*, ut plura exempla taceam ; vel tam varie pro loci varietate pronunciantur, ut si *Surdus* aliquis *Anglus* vel *Gallus* mihi docendus esset, non *Gallicas* eum *litteras*, sed *Germanicas* ab initio docerem, alioquin plane confunderetur. Nec *Consonantium* mul-

to melior fors est, tamque discrepans est quarundam pronunciatio, ut vix duæ sint *Gentes*, quæ *characterem* g eodem modo efferant. Audivi Gentem quandam *Americanam* literis *b, p, m, & f* plane carere, forte ob annulos, quos in *labiis* perforatis gestant: ita & *literam r* in *Sinensium* lingua desiderari, historiæ tradunt.

In *Surdo meo loquente* literas, sicuti à *Germanis* pronunciantur, descripsi, verum ut & exteris facilius intelligar, linguas quæ in *Europa* tam *Occidentali* quam *Septentrionali* in usu sunt, cum *Germanica* mihi vernacula hic comparabo. Omnes harum linguarum literæ, præter communem in *Vocales*, *Semivocales* & *Consonantes* divisionem, *Hebræorum* more, dividi possent in *Labiales*, *Dentales*, *Linguales* & *Gutturales*, ego tamen adderem *Nasales*: verum quoniam *Lingua* tot *Literarum* pronunciationi inservit, *Linguales* cum reliquis

cre-
rio,
ra-
Au-
am
orte
ra-
en-
a-
-
-
S
7
-
-



17

* Tabula

A

quæ v

ira & minime
s, & absque

GUTTU

DENTAR

LABIAL

Gallo

X T E, idque

GUTTU

Galloru

vel ex } DENTAR

Belgaru

CALES, quæ quidem cum son

(NARES, quæ pro oris, ubi

LABIO-NASALI

vel DENTAR

liquis, præcipue *Gutturalibus* aliquibus, facile confunderentur; quare consultius duxi, quamlibet *literarum* classem juxta tres oris regiones, ubi formantur, dividere; additis simul formationis *organo & modo*, easque naturali quodam ordine *Tabula hac Synoptica* exhibere, cum pronuntiationis varietate. *

Ordo hic est simplicissimus & maxime naturalis, in quem *Literas* quascunque redigere potui, isque multo videbitur justior *auribus* quam *oculis* iudicibus; absurdum enim cui videri posset, me hic *Diphthongos* *qu, eu, æ*, in *Vocalium* familiam adoptasse, ex *Consonantibus j & w* *Vocales* fecisse, duas tresve *Consonantes* ut *ch & sch* pro una sumfisse, aliasque denique, *simplices* creditas, ex simplicium numero exemisse, ut *c* ante *e & i &c.* Verum facile confido, æquum *Lectorem* non tam mihi quam *Linguae* suæ anomaliam id imputaturum, si *literarum naturam*

æqua lance trutinaverit, auresque potius quam oculos & præjudicia consuluerit: imprimis si *Vocales*, plerisque literis pronuntiationis ergo adjunctas, ab eis rejicere, idque solum, quod cuiuslibet literæ essentialis est, ad examen revocare noverit; Notatum enim velim tanquam quid maxime necessarium, me, cum de *Semivocalium & Consonantium* formatione verba faciam, non intelligere tales, quales à pueris inter syllabizandum cum *Vocalibus* admixtis pronuntiantur, ut *pe, ef, ka, el, em, en, &c.* sed id tantum quod ipsis, abjectis *Vocalibus*, proprium est & essentialis, quodque eas ab invicem, nimirum *m* ab *n*, *p a t, s* ab *f* formaliter distinguit. Incredible est, quantum ad faciliorem *lectionem* faciat, si *Surdi* Literas hoc modo pronuntiare docentur; imo pueros, Literarum penitus ignaros, hac methodo bis 24 horarum spatio, legere docui.

Post

Post generalem *Literarum* in *Vocales*, *Semivocales* & *Consonantes*, divisionem, eas pro tribus oris regionibus, in quarum aliqua litera quævis præcipue formatur, subdividere mihi placuit; sic enim ad oculum cernitur, quomodo eadem *Vox* idemque *Spiritus*, prout vel in imo *Gutturæ*, vel circa *Palatum* & *Dentes*, vel prope *Labia* ab organis *Loquela*, prehenditur, in *Literas* congeneres efformetur: quare de quavis trium harum *classium* quinque sex pluresve reperiuntur, ut de *Gutturalibus* *a*, *n* ante *g* vel *k*, *ch*, *g*, *k*, de *Dentalibus*, *e* & *i*, *n*, *s*, *z*, *t*, de *Labialibus*, *o*, *u*, *v*, *m*, *f*, *p*. Distinctione hac non animadversa, ratio reddi nequit, cur *infantes*, quorum *Loquela* adhuc adeo impedita est, ut, *ü*, *n* ante *g* vel *k*, *r*, *k*, nondum pronunciare possint, pro implendo hiatu non promiscue quamcunque literam adhibeant, sed plerumque *Dentalem* ejusdem ordinis,

ut

ut *l* pro *r*, *n* pro *og*, *t* pro *k*, *ð* pro *i*.

Antequam autem *Literarum* in specie naturam & formandi modum explicem, monitum volui *Lectorem*, quod, sicuti omnes *Literæ*, nec ipsis *Vocalibus* exceptis, tanquam *Spiritus simplex* & non sonorus aliquo modo pronuntiari possunt, cum *ex. gr.* alicui quid in aurem susurramus, ita & *Consonantes*, præter illas, quas simpliciter *explosivas* voco, *vocaliter* seu cum *sono* quodam proferri queant, gentesque sint, quæ eas ita pronuntient: quod tamen divisioni meæ nequicquam derogat; ut in sequentibus patebit.

Præoccupabo hic *Lectorem*, qui procul dubio in *tertio Capite* objiciet, hanc meam de *Surdis & mutis instituendis* doctrinam semper fore mutilam, quoniam omnes, quos *Lingua, Labiis, &c* efficimus motus nunquam visu suo ita sint affecuturi, ut alios loquentes intelligant: Verum

rum

rum, præterquam quod visus auditui vivida sensibilitate haud cedat, nec opus id esse assero, si, quæ dicuntur, eis aliquatenus sint familiaria; namque & nos sæpissime *Consonantes*, ab aliis è longinquo pronunciatas, non audimus, sed ex admixtis *vocalibus & semivocalibus* colligimus. Quotidie id observatur inter concionandum, estque præcipua ratio, ob quam, cum elam & quasi per insidias auscultamus, uno aliquo verbo probe intellecto, tanquam arrepto filo, totum tandem glomum sequi possimus, curque verbum, peregrina lingua prolatum, prima vice rarissime nobis repetere liceat.

Jam *Literas* ad sua usque incunabula persequar, easque singulatim ita examinabo, ut *Germanorum Literæ*, ob perfectam simplicitatem, mihi futuræ sint regula, cui aliarum quarundum Gentium *Literas* applicabo, & quænam ab illis discrepent, quænam convenient, docebo, unde

ex-

extranei non solum noſtram formandi rationem facilius addiſcent, ſed & ſurdos ſuos minori cum labore erudiant : In explicatione autem hæc eundem, quem in diſiſione, ordinem ſervabo, & quamlibet literarum claſſem per triplicem oris regionem deducam.

Vocales ſunt Vox diverſa tantum oris apertura modificata ; & ſunt vel ſimplices & uniformes, ut a, e, i, j, y, o, u, w: Vel mixtæ, quæ è duabus in unam ita coaluere, ut ſimul pronunciantur, in quo à Diphthongis differunt, ut pote quarum Vocales ſucceſſive pronunciantur : hæc autem Vocales mixtæ ſunt å, ð, ù, quas Linguae quædam vel plane non habent, vel male exprimunt : Verum de formationis modo ſtatim plura dicentur.

Vocalium ſimplicium prima eſt Gutturalis a, omnium maxime ſimplex, clavis Alphabeti, ac proin Litera initialis apud omnes Gentes, exceptis ſolis, quod ſciam, Abyſſinis, quibus
 teſte

teste Literatissimo *Ludolfo* decima tertia est. Vario quidem *Linguae* situ pronunciari potest, communis tamen & maxime conveniens est, ut *Lingua* in situ quietis suæ sit, blande in ore exporrecta, *dentiumque* inferiorum marginem vel non vel leviter tantum attingat: si itaque *maxilla inferior* deorsum trahitur, & os ita aperitur, ut *Vox* in *Guttur*e efformata nec ad *dentes* nec ad *labia* notabiliter impingat, a quoddam apertum audietur: at si *labia* in orbem constringantur, ut faciunt *Bojari*, ad *o* accedet: *Angli* bifarium *a* suum pronunciant, videl. vel modo jam dicto, ut in vocibus *shall*, *call*, vel media *Linguae* parte magis versus palatum inflexa, & sic fit *vocalis* ex *a* & *e* mixta, ut in Vocibus *James*, *Have*: aliquando *o* suum & *au* tanquam *a* pronunciant, ut in vocibus *knot*, *schop*, *cause* &c. nec non *Galli* *e* suum, si *n* vel *m* sequitur, ut in voce *entendement*;

quod

quod probe observandum, si quis surdum aliquem erudiendum habeat, eodem enim modo *Literas* ubique pronunciare assuefaciendus erit.

e, i, j, y. sunt *Vocales dentales*, seu *vox*, quæ inter prodeundum ad *dentes* magis minusve allidit; hinc infantes, licet dicant *papa, bo* &c. has literas pronunciare nequeunt, donec *dentes*, saltem incisivos, habeant. Et quidem *e* formatur, dum *Vox*, leniter diductis *labiis*, ad *dentes* itidem modice diductos impingit: *Linguae* autem situs talis esse debet, ut pars ejus anterior utrinque *caninis dentibus inferioris maxillae* aliquantulum obnitatur, media autem in gibbum elevata, palato propius admoveatur, quam fit pronunciando *a*; ita enim *vocis meatus* undique angustior redditur & *e* multo fit clarius. *Literæ* hujus *sonus* in omnibus fere *Linguis* idem est, præterquam quod aliquando apertior, aliquando magis

gis clausa pronuncietur; Verum *Angli* eum non raro tanquam *i Germanorum*, ut in vocibus *evil, ever*, Galli autem, ut jam dixi, non nunquam veluti *a* pronuncient.

i, j, & y, Germanis sunt una eademque *Vocalis*, modo correpta magis, modo producta, nec ullo nititur fundamento, *i* aliquando *Consonantem* fieri, *j* seu *jota* dictam, sed rapidius tantum pronunciat, ut cum sequente *Vocali* *Diphthongum* constituere queat: Cæterum formatur *i* eodem fere modo, quo *e*, nisi quod vel *dentes* magis stringendo, vel *Linguae gibbum* magis elevando, vel utroque, vocis *meatus* reddatur angustior, unde *sonus* quoque emergit acutior, qui tamen aliquando ab *e* clauso distingui vix potest. *y* autem est *i* solito productius seu geminum. Variationes hujus literæ hæ sunt: *Angli i & y*, *Belgæ* autem plures *y* pronunciant tanquam *ei*, ut *time, cry, wyn, tyd*. De *Anglorum*,

E, rum,

rum, Italorum & Gallorum infra dicetur. *Anglis ee semper i sonat.*

o, u, & w sunt *Vocales labiales*, seu quæ vario *labiorum* situ efformantur, & tantundem *o* & *u* inter se differunt, quantum *e* & *i*: *w* autem ad *u* se habet ut *j* ad *i*. Formantur *o, u* & *w*, cum *dentes* & *lingua* eundem, quem in *a*, situm servant, *labia autem*, sicut in *e* & *i* *dentes*, magis vel minus contrahuntur, & sic, quando minus stringuntur, *o* habebitur, quando autem aliquanto magis, *u* vel *w*. Si quis *Surdum* docet, sollicite caveat, ne, dum *o* vel *u* pronunciat, vox *dentibus* impingat, aut *lingua* nimis prematur, alioquin eorum loco Gallorum *eu* & *u* obtineret. *Literæ* hæ omnibus *Linguis*, communes sunt, sed non in omnibus eisdem *characteribus* expressæ: *o* quidem idem est, nisi quod Galli suum *au*, vel *eau*, eodem modo pronunciant; at *u* *Germanorum* idem cum *u* *Anglorum* & *Italorum*, Galli autem

autem id reddunt per *ou*, & *Belgæ* per *oe*; cum tamen nil minus quam Diphthongus sit. *w* est *u* rapide ac fortiter pronunciatum.

Vocales mixtæ sunt *â*, *ô*, *û*; quibus respondent *Gallorum ai*, *eu*, *u*; *Belgæ* carent *â*, *ô* autem & *û* sicut *Galli* reddunt per *eu* & *u*; *Angli* non nisi *â* habent, quod exprimunt suo *a*, ut in vocibus *take*, *make*: Verum *Itali* omnibus tribus carent. Harum *vocalium characteres* linguæ *Germanicæ* peculiare sunt, & admodum ingeniose à *Veteribus* excogitati, licet moderni plerique rationem nesciant. Simplicem habent quoque *characterem*, parvulo *e* notatum, quoniam *sonus*, quem significant *unicus* est, quamvis mixtus; sunt enim *a*, *o*, & *u*, ita pronuntiata, ut *vocis transitus*, *lingua dentibusque* ad pronuntiandum *e* compositis, angustior reddatur, & ita *e* cum dictis literis *a*, *o*, *u*, unicam ac *mixtam Vocalem*

constituat in quo earum à *Diphthongis* differentia consistit.

De *Diphthongis*, è *vocalibus* his compositis, quæque inde componi possent, multa addere superfluum duxi; non enim *Grammaticam* scribere, sed *literarum* naturam examinare animus est: id tamen in genere de eis dicam, eas inter loquendum formari ex *duarum*, *raro trium*, *vocalium successiva at subito citiori pronuntiatione*; tumque demum recto scribi, si *vocalibus* eas componentibus exprimentur; Cum autem pleræque *Gentes Diphthongos* suas adeo male scribant, ut componentium *vocalium* vel alterutra tantum vel nulla inter pronuntiandum audiatur, eas ad examen revocare singulas non libet, sed iis, quorum interest, relinquo; facile enim quis *Diphthongum* quamcumque ad ea, quæ de *Vocalibus* tradidi, tanquam ad *Lydiæ lapidem* probare poterit.

Ad secundam *Literarum* classẽ

ge-

generalem pertinent *Semivocales*, id-
 eo ita dictæ, quod formentur è *Spi-
 ritu sonoro* seu *Voce*, at quæ in iti-
 nere suo multum infringitur: Pos-
 sunt tamen, genuinarum instar *Voca-
 lium*, pro lubitu produci. Sunt, ut
 jam dixi, vel *Nasales*, sive quæ per
 meatum, quo *nares* in *oris* cavitatem
 hiant, pronunciantur: Vox autem,
 in *Laryngis cartilaginibus* elaborata,
 eà transire cogitur, cum vel ad com-
 pressa *labia* appellit, & inde *regurgi-
 tans*, perque *nares* egredi coactus,
 in *m* formatur. Vel cum *Linguae a-
 pex* ita *palato anteriori* & *dentibus su-
 perioribus* adaptatur, ut per *os* egre-
 di *vox* nequeat; tum enim per *nares*
 regurgitare debet, & ita in *n* forma-
 tur: vel denique cum *vox posteriori*
Linguae parte, *palato* admota, ita
 coërcetur, ut ei non nisi per *nares* pa-
 teat exitus, formatur in *sonum*, qua-
 lem habet *n* ante *g* vel *k* & *q*, qui pe-
 culiarem in nulla, quod sciam, *Lin-
 gua* characterem habet, si forte *He-*

bræorum *v* excipias ; cum tamen à reliquis *nasalibus* non minus differat , quam *k* diversum est à *t* vel *p*. Si quis hæc in se experiri cupiat , *Naso* digitis compresso unam de tribus pronunciare conetur , nec poterit. *Litterarum* harum *nasalium* , ut & sequentium duarum *oralium* in omnibus *Linguis* similis est pronunciatio , unicam tamen *observationem* addam , quæ *n* spectat : si verbum quoddam terminetur in *n* , & sequens incipiat per *b* vel *p* , *g* vel *k* , *c* , *q* , tum *n* istud inter pronunciandum etiam inscii , propter euphoniã , mutamus vel in *m* , si fuerit ante *b* vel *p* , si autem sequatur *g* vel *k* , pronunciamus *n* præcedentis verbi , ac si unam cum illis syllabam constitueret : id quod *Surdos* in *Loquela* & *Lectio*ne multum juvare potest.

Semivocales orales appello , quæ quidem per *oris* hiatus pronunciantur , at non libere plenoque alveo , sicut *genuinæ Vocales* , suntque duæ
 l &

l & *r*. Formatur *l*, quando *Linguae pars anterior* dilatata firmiter applicatur *Palato Dentibusque superioribus*, ut *Vox* non nisi exili radio juxta *Linguae latera* erumpere possit; si enim *genas* versus *molares dentes* premas, exitum *voci* præcludes, & difficulter admodum hanc *literam* pronunciabis *r* est *Vox* summa rapiditate *fluctuans*, & formatur, dum *pars Lingua* mobilior, altera crassiori immota manente, oculi ictu aliquoties palato alliditur, iterumque inde resilit; ita enim *Vox*, in *Larynge* efformata, inter pronunciandum *motu oscillatorio fluit refluitque*, & subsultim effertur: hinc quorum *Linguae pars anterior* crassa est adeoque gravis, ut, dum eam ita movere volunt, posteriori præponderet, *literam r* in *Guttur* formabunt, sive audiant, sive *surdi* sint, & nunquam bene eam pronunciabunt.

Agmen tandem claudunt *Consonantes*, quæ finguntur ex aëre seu spi-

ritu non sonoro, in cujus varia modificatione omnis earum vis & inter se discrimen consistit : ex illis tamen non nullæ, ut *Gallorum z, & v, & j*, *Anglorum th &c. Semivocalium* nomine non plane indignæ sunt, quare sæpius de augenda harum familia mecum cogitavi : Verum ut exosum *Novatoris* nomen evitarem, neque cum *Consonantibus* bellum gerere viderer, *Semivocalium* limites extendendo, nihil mutare volui; præterea citatæ modo *literæ* socium habent spiritum quendam asperum, qui magis de earum natura mihi videtur esse, quam lenis ille, quem sibi junctum habent, *susurrus*: quare eas à parte sui potiori denominabo.

Consonantes in genere sunt vel *Simplices* vel *Duplices*, omnesque per *os*, nec ulla per *Nasum*, pronunciantur. *Simplices* sunt vel *Sibilantes*, quæ instar *Vocalium* & *Semivocalium* pro lubitu produci & corripri possunt; vel *Explosivæ*, quæ subito & unico ictu

ictu quasi exploduntur. Utraque in duas iterum *Classes* divisi, nimirum in simpliciter tales, & quæ leuiusculum junctum habent *sonum*.

Sibilantes, ita simpliciter dictæ, formantur ex *aëre* seu *h* quodam, in aliqua *oris* parte compresso, & per angustiam exsibilato, ut sunt, *h*, *ch*, *f*, *sch*, quod idem est cum *Hebræorum* *ש*, & *f* seu *ph*. *h* omnium *Consonantum* est simplicissima, non enim differt ab *aëre*, quem communiter per os apertum exspiramus; nisi quod in *Laryngis rima* paulo densius coarctetur, estque communis sequentium materia: si enim *fauces* ope partis *Linguae* posterioris, in *gibbum* elevatae, ita arctantur, ut spiritus cum sibilo quodam vique erumpat, ex *h* fit *Belgarum* & *Germanorum* *ch*, idem cum *Græcorum* *χ*, & *Hispanorum* *g* in voce mugere. *Galli*, *Itali*, & *Angli* hac *Consonante* carent quoad prononciationem, non quoad characterem: hinc si *Germanicam*

- E 5 Bel.

Belgicamve Linguam addiscunt, semper hallucinantur ad hunc lapidem. Si autem *Linguae pars media* leniter attollitur, & anterior ita *Dentibus* adaptatur, ut spiritus non nisi per *Dentium* interstitia tenui radio prodire queat, & inde formatur, quale omnibus Nationibus commune est: & si *spiritui* transitus, ob *Linguam* depressiorem, amplior est, & fit *obtusius*, quod Germani reddunt per *sch*, Galli per *ch*, & *g*, cum sequitur *e*, *i*, vel *y*. Angli per *sh*, *Itali* & *Belge* carent. Denique, *f seu peregrinum ph*, formatur, quando *Labium inferius* ita *Dentibus superioribus* applicatur, ut *spiritui* per eorum *interstitia* sit erumpendum. Hæc *Litera* ab omnibus Gentibus eodem modo pronuntiatur: vidi puerum, qui *f* pronuntiare nequibat ob *Labium inferius* nimis exile, me jubente, *superius* adaptavit *dentibus inferioribus* & postea facile id pronuntiavit.

Litera, cum sono quodam coëxtenso
sibi.

sibilantes, sunt *Belgarum* *g*, imprimis in vocis alicujus initio, *Belgarum* & Gallorum *z*, Gallorum *j*, & omnium fere Gentium *v*: ut uno verbo dicam, hæc *literæ* sunt ipsissimæ, quas modo *simpliciter sibilantes* appellavi, *g* nimirum est *ch*, *z* est *s*, *j* est *sch*, & *v* est *f*, nisi quod singularæ, dum pronunciat, leviusculum sonum habeant comitem, quare alteris illis fiunt leniores.

Alterum *Consonantum* genus sunt *explosivæ*, quæ nil aliud sunt quam *Spiritus*, qui vel in *prostrema* vel in *media*, vel in *anteriori oris parte* coærcervatus, & ab *uvula* per *nares* egredi prohibitus, subito exploditur. Suntque vel *penitus mutæ*, nec *soni* quicquam admixtum habent, ut *k*, *t*, *p*: vel, ad mitigandam asperitatem, cum levissimo quodam *sono* incipiunt, & lenius exploduntur, ut *Gallorum g*, si sequitur *a*, *o*, vel *u*, *Germanis*, *Anglis* & *Italis* commune, *d*, & ni fallor, *Anglorum th*, & denique *b*.

Prio-

Priores ita formantur: quando *pars Linguae postrema* firmiter admovetur *palato*, ut spiritus, quem interim expirare conamur, nec per *os* nec per *nares* erumpere possit, ex eo subito iterum laxato, inque libertatem restituto, fit *k* vel *q*, vel *c* nisi sequatur *e* vel *i*: si idem spiritus in *media oris regione* circa *dentes* aggeritur, ex eo relaxato fit *t*; quando autem spiritui, compressis Labiis in oris cavitare coacervato, solutis istorum *repagulis*, *fores* patent, *p* formatur. Hæ *literæ* ab omnibus *Gentibus* eodem modo pronunciantur, nisi quod aliquando adspirentur.

Posteriores sunt totidem numero cum prioribus, eodemque modo formantur, præterquam quod, cum eas proferre cupimus, expirandi conatus minor est, easque cum *sono obscuro*, & ob denegatum ei per *os* & *nares* exitum, *brevissimo* pronunciare incipimus: & ita ex *k* fit *g*, pro ut *Galli*, *Germani* &c. id pronunciant,
at

at *Belgæ* eo carent: ex *t* fit *d*, *p* autem mutatur in *b*. Moneo hic *Lectorem*, si forte *Surdus* ipsi erudiendus obtingat, ne nimis anxius sit de hac differentia; cum enim sonus, qui Literis *g. d, b*, comes est, nec per *os*, nec per nares egredi, sed leviter in faucibus fluctuare debeat, facile fieri posset, ut aliquam ex *Semivocalibus nasalibus* iis adderent, & loco *b* dicerent *mb*, loco *d* autem *nd*, quod pejus foret, quam si sonum istum omitterent: sufficiat ergo Discipulo surdo commonstrasse, posteriorem hanc *explosivarum Classem* à priori gradu tantum differre.

Sequuntur tandem *Consonantes duplices*, de quibus, quid dicam, vix habeo, sique, quod sentio, eloqui licet, sine incommodo iis carere possemus, tales enim in rerum natura non sunt; at cum *veteribus* placuerit *Characteres* quosdam excogitare, & *recentiores populi* alios addiderint, qui, licet revera simplices, duas
Con-

Consonantes exprimunt, quæ tamen eadem sunt cum eis, quas hæctenus descripsi, quare *Duplices* quæ hodie in usu sunt, in suas *simplices* resolvere teneor. Sunt autem hæ *Duplices* compositæ vel ex *duabus plane mutis*, ut *x* ex *k* & *f*, aut *g* & *f*; *Germanorum* *z* vel *c*, quando sequitur *e* vel *i*, constat ex *t* & *f*, cum quo convenit *Italarum* *z* & *t*, quando sequitur *i* purum; *Italarum* *c* ante *e* vel *i* idem est quod *Anglorum* *ch*, quod componitur ex *t* & *sch*; vel ex *duabus leviter sonoris*, ut *Anglorum* & *Italarum* *j* & *g* ante *e* vel *i*, utrumque compositum est ex *d* & *j* *Gallorum*. De singularum formatione differere opus non est, quia Literas omnes, ex quibus compositæ sunt, jam jam explicui.

Possem hunc *Literarum Catalogum* multum augere, modumque tradere, quo plurimæ aliæ, ab his descriptis plane diversæ, per *Loquebe organa* efformari queant; Verum in quem usum?

usum? Utinam *Hebræi, Græci & Ramani* suas nobis Literas ita delineatas reliquissent; jam enim de genuina earum pronuntiatione non litigaretur.

CAPUT III.

Ipsa Methodus exponitur, qua Surdos vel uatos vel morbo factos, & ob surditatem Mutos loqui doceo, & Loquela vitia emendabilia corrigo.

QUæ hæcenus de *Literis & artificiosa earum formatione dicta sunt*, attendenti ad Loquaces reddendos *Surdos* sufficere, & licet nihil adderem, ad id, quod *Capite hoc* promitto, audendum calcaria admoveere possent, totius quippe artificii fundamenta continent; at ne salivam tantum sibi movisse me querantur *Lectores*, ingenue iis aperiam, quid decennio hoc, quo *Surdis* quibusdam & ita natis, & postea factis
(no-

(notandum , quod qui in infantia surdus fit , antequam *Linguam* sibi *vernaculam* loqui , legere , & scribere possit , sensim obmutescat) instituendis operam dedi , scitu & dignum & maxime necessarium observaverim ; ut tanto efficacius unum alterumque ad tale quid audendum excitem , & aliquos in ferendo hoc labore socios habeam. Si cui obscurus forte alicubi videbor , id ipsi potius , hæctanquam *Historiolam* quamdam legenti , quam mihi imputandum esse confido , & audacter assero , tantum certitudinis hæc mea præcepta habere , ut vel cum *Mathematicis disciplinis* certare possint ; toto enim tempore , quo praxin hanc exerceo , non nisi unam *Puellam* , & quidem ob ingenii hebetudinem , indoctam à me dimisi , putidumque *Judeum* , cujus *Patrem* , hominem naucci nihilique , pro omni collocata opera ne gratias quidem mihi acturum prævidebam : imo plerosque mutos
intra

DE LOQUELA. 81

intra bimestre spatium & legere & verba quam plurima pronunciare docui. Ut autem certitudo hæc cuilibet pateat, secum reputet, sermonem constare ex verbis rite & legitimo ordine pronunciatis, verba componi ex *Literis* variis modis combinatis, *Literarumque* naturam & vim consistere in *Voce & Spiritu* multifariam *articulatis*: cum itaque singulæ *Literæ* peculiarem *Vocalium organorum* configurationem requirant, & unius ab altera discrimen, ut *Cap. II.* docui, ad oculum sit notabile, quis *Mutos*, oculis non captos, diligentemque *Magistrum* nactos, *Literas*, & ex *Literis* successive pronunciatis *verba* formare, & ex his tandem sermonem efficere posse denegabit?

Primum, quod in *Surdo & Muto* docendo requiro, est, ut sit ingenii vividioris & docilis, ætatis nec teneræ nimis nec nimium protractæ, sed ad adolescentiam vergentis, nimirum ab anno octavo ad decimum

F

quin-

quintum; tum ut *Loquæle* organa bene habeat constituta; stupidi enim nullius doctrinæ sunt capaces, qui adhuc in infantia sunt, nec satis attendunt, nec, quæ eos doceo, usui sibi commodoque fore sciunt; adulescentes vel morosi sunt vel nimis verecundi: at qui præter *Surditatem & Loquæle organa* habent inepta, alios quidem loquentes intelligere, suamque *scripto* mentem aperire quandoque poterunt, at loqui nunquam discunt.

Aptum igitur *discipulum* nactus prima mihi cura est, ut vocem aliquam ex eo eliciam, sine qua labor irritus est omnis, nec clara unquam voce loqueretur: id autem, quo *Surdi*, à quibus ego me didicisse non diffiteor. *vocem à spiritu non sonoro* ipsi in se discernunt, est revera magnum hujus artis *Mysterium*, & *Surdorum*, si ita loqui fas est, *Auditus*, aut ei saltem quid analogum, nimirum *tremulus ille motus & titillatio*, quam, dum,

dūm *vocem* sponte sua, quod sēpissime fit, edunt, in proprio percipiunt *Gutturē*. Quomodo enim intelligeret *Surdus*, quid velim, cum pro *Litera* aliqua pronuncianda os aperio, eumque eandem *repetere* jubeo? Nesciret, inquam, utrum simpliciter hiarem, *mutumve* exprimerem *spiritum*, an *veram vocem* ederem, ipsi imitandam: quare manum ipsius *Gutturis* meo admoveo, ut *tremulum* ejus motum, dum *vocem* edo, persentiat; tum eandem manum proprio *Gutturis* adhibere, meque imitari eum jubeo: & sic tanquam habena *vocem* ejus manu flectere possum; ut & levissimos tandem accentus observet. Non terreor, si *vox* ab initio scabra fuerit & difficilis, magis enim ac magis tempore & organorum exercitatione ea politur & lævigatur. Hoc etiam modo *Pipitum* illum, *surdis* plerisque familiarem, & multum à genuina *voce* discrepantem, facile dedoceo, &

F 2

ejus

84 DISSERTATIO

ejus loco *vocem humanam*, cum *Laryngis tremore* elaboratam, elicio.

Si *vocem*, quod prima plerumque vice fit, obtinui, *Vocales* cum brevi tempore pronunciare doceo, nimirum *oris aperturam*, dum *Vocem* in *Laryngo* fingit, ita moderari jubeo, sicuti supra de *Vocalium* formatione dixi: ut autem eo facilius id possit, *speculum* adhibeo, quia diversos istos *Linguae, Maxille & Labiorum* motus, ad *Vocales* efformandas necessarios, me tantum intendo imitari nequirit, nisi aliquoties id coram *speculo* tentaverit, habitumque quendam acquisiverit; omnes enim corporis nostri musculos adeo ad nutum movere non possumus, quin longa subinde exercitatione opus sit, quod qui *saltare, cantare, tibias aliaque instrumenta musica* tractare discunt, quotidie experiuntur: quare *Discipulus meus* dictos motus coram *speculo* imitari tenetur, donec musculi iis inservientes fuerint assueti. Inde didi-

didici, falso communiter credi, *Surdos*, statim ac *auditus* ipsis redderetur, locuturos; quamvis enim arctissimus inter *auditus* & *Loquela* organa sit consensus, aut auditam *vocem* quamcunque imitari nobis fere naturale sit, tantus tamen mihi non videtur, ut prima id vice queamus: Verum acceptam ab aliis *vocem* sæpius imitando, propriamque simul audiendo, utriusque demum similitudinem deprehendimus, & ita omnes loqui sensim discimus. Sive enim *Surdus* quis sit, sive audiat, si loqui discit, perinde est, ac si aliam quandam artem addisceret, quod & *Cap. I.* jam inculcavi, longa demum consuetudine organa redduntur apta & ductilia; hinc peregrinas *Literas* quandoque non nisi longo temporis spatio rite pronunciamus.

Probe autem notari velim, me *Surdis*, quoties *Literam* aliquam pronunciare eos doceo, simul eam præscribere, alioquin istius *ideam*, quam

necessario habere debent, nusquam figere possent: Ut autem eorum profectus melius experiar, Literas nonnunquam, non à me pronunciatas sed tantum scriptas recitare, & vicissim à me simpliciter pronunciatas, & voce & calamo eos imitari jubeo; ex quo incredibilis in eos utilitas redundat; *Literæ* enim altius infiguntur memoriæ, *Surdi* eas, me etiam absente, repetere possunt, & quod omnem fere fidem superat, simul ac omnes *Alphabeti Literas* tenent, & legunt, & quicquid eis prædico, recte scribunt. At raro plures quam duas tresve *Literas* una die eos doceo, ne earum ideæ turbentur.

Vocalium pronunciatio res est admodum tenera; & quoniam levissima situs *Linguae* mutatio eas alterare potest, prudenter tractanda; sicuti enim qui audiunt, ita & *Surdi* eas non præcise eadem oris apertura pronunciant, proin negotium hoc varis modis est tentandum: Et cum e & i,
o &

o & u, ó & ú sint *vocales* sibi maxime vicinæ, casu aliquando fit, ut Discipulus in principio, cum unam earum volo, alteram pronunciet; tunc ego astutia hac utor, non increpo, sed potius, ac si eadem esset *Litera* quam volui, applaudo, redditumque sonum aliquoties cum repetere jubeo, & demum *characterem* proprium, quo sonus iste exprimitur, ipsi præscribo, deleto priori: Et sic multoties casu & sine labore *Vocalem* obtineo, quam data opera tam facile non obtinuissim. Interim, dum *Vocales* addiscit, manum eius sapius *Guttur* meo admoveo, ejusque *uaves* digitis leniter comprimo, ut *vocem* integram, plenoque alyeo per os tantum edere assuescat.

Quando *Vocales* ipsi familiares sunt, ad *Semivocales* accedo; quæ aliquanto difficiliore sunt, præsertim *Nasales*; per *Nasum* enim *Surdi* vocem nisi docti nunquam reddunt: Proinde incipio ab *m*, utpote maxi-

me conspicua, & reliquis faciliori, ut saltem *vocem* per *nares* reddere afuescat. Jubeo itaque *Discipulum* comprimere *Labia*, manuque *Guttur* admota *vocem* edere, & ita necessario *m* pronunciabit, non autem, ut vulgo fit, *em*. *Dn. Kolardi Filia*, antequam curæ meæ committeretur, dicere quidem poterat *Papa*, est enim *vocula*, oculis præter alias innumeras maxime exposita, at fatebatur mihi *Parens*, se plus millies frustra tentasse, ut diceret *Mama*, quod tamen ego minuto temporis præscripto modo effeci.

Quod *Cap. II. de Semivocalibus & Consonantibus* dixi, vix satis inculcare tibi possum Lector, ne surdum, si quis forte docendus obtigerit, eas cum annexis suis *Vocalibus* simul pronuntiare doceas, ut v. gr. *em*, *en*, *ka*, *ef* &c. ita enim nec legeré nec rite quicquam effari disceret; vis enim & emphasis *Semivocalium & Consonantium* non est in adjecta *Vocali*, sed

sed in peculiari & sui generis voce vel spiritu: ita in verbo hoc *man*, emphasis *Literæ m* est in sono per nares prolato, nec dicitur *emman*. Si secus faceres, amice Lector, *Surdumque* tuum, *Literas* jam edoctum, dicere velles *Tafel* aut *Hond*, nihil audires quam *Te, a, ef, e, el, vel Ha, o, en, de*, quod valde esset absonum, & quoniam in principio colloqui cum eo nondum potes, vitium hoc non facile emendares: Hac autem *Methodo*, primum ac *Literas* novit, legere incipiet, nam *legere quid est, quam Literas successive pronuntiare?* Ex. gr. ad pronuntiandum verbum hoc *Mond* nihil requiritur, nisi ut *Literæ, m, o, n, d*, ad hunc modum, sine hiatu pronuntientur, & *mond* sponte emerget.

N. B. *Methodus* hæc maximi in *Scholis* usus esset, imprimis quando *Lingua* docentur, quarum *Literæ* integris vocabulis exprimentur, ut *alpha, omega, gimel, dubbeld u, i grec &c.*

plurimum enim temporis perditur, discendique desiderium pueris adimitur, antequam *initiales* istarum vocum *litteras* abstrahere, & inter legendum connectere possint: Ego tamen, quamvis sim juratus putidæ jactantiæ hostis & osor, glorior, me aliquoties animi gratia *pueros*, qui *Scholas* nunquam frequentarunt, nec vulgarem *Syllabizandi* morem noverant, triduo vel quatruiduo inter ludendum, & quasi aliud agendo, legere docuisse. Imo *Sartoris* cujusdam *Amstelædamensis Filium*, *Surdum* natum & mutum, duarum septimanarum spatio docui, ut *Orationem Dominicam* & legeret & memoriæ mandaret. Adeo ut sit summo mirandum opere, egregium hoc *Lectio- nis compendium* hactenus vel delituisse, vel in usum non fuisse vocatum.

Reliquæ duæ *Nasales*, nimirum *n* commune, & *u* quale, ante *g* vel *k* pronunciat, ab illo plane diversum,

sum, peculiare nihil habent, nisi quod *Surdis Linguae* situm, pro utraque requisitum in *speculo* ostendam, manumque ipsorum *Naso* meo admoveam, quo *aërem sonorum* per *nares* egredi sentiant, manum ipsorum alteram *Guttur* meo admoveo, ut *Laryngis* tremorem simul percipiant. Denuo hic moneo, Literam *n*, si eam sequatur *b* vel *p*, tanquam *m*, si autem eam excipiat *g* vel *k*, *q*, tanquam *ng* ab omnibus fere ob majorem facilitatem pronunciarı; hoc ergo in *surdis* non negligendum. *Gallici n* suum finale fere semper tanquam *ng* pronunciant, quod observandum ei, qui *Surdum* Gallice loqui docebit.

Quando *Literam l* doceo, *Linguam Dentibus Superioribus*, at *incisiviis tantum & caninis*, partique *palati* dentibus vicinæ applicare jubeo *Discipulum*, tum, ut *Vocem* per os edat, signum ei do manu; at ne loco *l* pronunciet *n*, quod fit, cum
Lin.

Lingua voci adeo præcluditur exitus, ut regurgitet per *nares*, has, donec assueverint, digitis leniter comprimō, vocemque in *l* formatam per *os* prodire cogo.

Litera *r* est omnium fere difficilima, & hæc sola potestati meæ non subjacet, ex omnibus tamen Surdis, quos hæctenus informavi, non nisi duo in faucibus eam pronunciant, at tam crassam uterque Linguam habet, ut, licet audivissent, nunquam aliter *r* fuerint pronunciaturo. Doceo autem hanc *Literam*, dum manum *Surdi* modo *Gutturis* modo *Ori* meo admoveo, quo subsultantem, & aliquoties abruptam vocis expulsionem quasi palpare possit; in *speculum* quoque aliquoties respicere jubeo; ut tremulum & fluctuantem *Linguae* motum simul observet: at nemo genuinam hujus *Literæ* pronunciationem prima vice à *Surdo* expectet; proin non nimis est defatigandus, sed labor hic in commodius
tem-

tempus reservandus , donec *Loque-
la organa* longiori usu sint mobi-
liora

Vocalibus & Semivocalibus probe-
inculcatis , longe maximam & præ-
cipuam hujus stadii partem decurrit.
Consonantes enim nullo fere negotio
docentur ; quippe sunt *spiritus* , vel
plane *mutus* vel levissime *sonorus* ,
qui , triplicem oris regionem varie
claudendo aut aperiendo , vel *successive*
vel *subito* prodit , & sola fere
manu , *ori* admota , facile omnes à
Surdis discuntur.

h Omnium est simplicissima , nec
aliud quid quam aër , qui solito den-
sius & concitatus per os expira-
tur.

Ch est *h* asperius , quod doceo ,
dum *Surdis* Linguæ gibbum in *spe-
culo* ostendo , *spiritumque* prodeun-
tem palpandum do. Ita se res ha-
bet cum *f* , *sch* , seu Gallorum *ch* , &
Anglorum *sh* , & *f* seu *ph* , utpote
quibus nihil est facilius , quæque ex
ante-

antecedentibus tam levi labore docentur, ut nunquam his *Literis* horæ quadrantem insumsisse meminerim.

Hiscæ *Literis* parallelæ sunt totidem aliæ, quæque fere eædem sunt cum illis, ut *g* Belgarum cum *ch*, & Gallorum & Belgarum cum *s*, *j* Gallorum cum *sch*, & *v* cum *f* seu *ph*, nisi quod cum leni susurro, ipsis coextenso, pronounciari soleant, quem *surdi*, si semel manu, Gutturî meo admota, perceperunt, facile imitantur: Verum admodum parum refert, sive addant eum sive non, dummodo Literas istas aliquanto lenius pronouncient quam priores.

Consonantes Explosivas Surdum, etiam si cæcus esset, docerem; si enim *explosum* ipsi *spiritum* palpandum darem, unam ex illis necessario pronounciaret. *Discipulum* itaque meum simpliciter ad *Os Linguamque* meam respicere jubeo, tum manu ejus Gutturî meo admota vel *k*, vel *t*, vel
p pro-

p pronuncio, & ut, idem faciat, impero: Vix ullus vel prima vice aberrabit. Hisce tribus *Literis* totidem quoque parallelæ sunt, cum *k* convenit *g*, quale à *Gallis*, *Germanis* &c. pronunciatur, cum *t* convenit *d*, & aliquantenus *Anglorum th*, cum *p* autem *b*: Verum & hic sufficiet, si quis posteriores has lenius & minori cum impetu quam priores *Surdum* pronunciare doceat.

De *Consonantibus duplicibus* nihil addo, nisi quod *surdis* eas non videndas prius præbeam, quam *simplices* omnes rite effari, duasque combinare didicerint; si enim dicere possunt *ks*, tum ipsis *Characterem* *æ* ostendo, huncque *k* & *s* æquivalere innuo, & ita de reliquis; *æ* enim Germanorum, ut & *c* ante *e* vel *i* est *ts*; *j* Anglorum est *d* & *j* Gallorum; *ch* Anglorum est *t* & *sh* &c.

Et sic quidem *Surdum meum Discipulum* Literas singulatim pronunciare docui, quoniam autem loqui adhuc

adhuc nescit, quædam, notatu non indigna, subijciam de *Literis* hifce, & pro *Loquela* & pro *Lectiõne*, legitime connectendis.

In principio quidem omnes fere *Semivocales* & *Consonantes ore apertiore* Discipulum pronunciare doceo, ne *Labia Dentesve* obstant, quo minus *Lingvæ* motus videre possit; at postea diligenter eum assuefacio, ut has *Semivocales* *n, ng, l, r*, nec non sequentes *Consonantes* *h, g, ch, f, sch, z, k, d, t*, quavis oris apertura pronunciet; alioquin eas quandoque non sine notabili hiatu & cacophonia cum *Vocalibus* quibusdam & *Consonantibus* jungere posset: ex.gr. diceret *wiel* pro *wil*, *tien* pro *tin* &c. cum tamen tota & *Loquela* & *Lectiõnis* elegantia consistat in immediata *vocalium* cum reliquis connexionem, omni peregrino sono excluso. In genere autem hibernum tempus instituendis *Surdis* aptius est, simul enim *halitum*, inter pronunciandum
ab

ab *ore naribusve* proveniente, videre possunt.

Quando itaque *Surdum* Literas hæctenus enumeratas singulatim pronunciare docui, duas tresve de facilimis & maxime conspicuis ita effari doceo, ut immediate cohæreant, nec inter eas hiatus sit, ut *ab, am, af, ba, fa, ef, ast, tam, mof, &c.* quo *Literas* successive pronunciare assuescat: tum sensim difficilioribus *combinationibus* cum assuefacio, *Vocales, Semivocales, & Consonantes* variis modis invicem miscendo, modo has, modo illas præponendo; & ita parvo labore brevique tempore, si fuerit attentus, *legere* discet. Ut autem *Verborum ideæ* tenacius memoriæ inhæreant, frequentissime eum ex *Literis*, singulatim à me pronuntiatis & ab eo repetitis, *verba* componere, eaque statim in *chartam* conjicere jubeo; sic enim non Literas tantum pingere, sed omnia verba, quorum habet ideam, orthographi-

ce scribere discit. Hac methodo *Harlemi* Puerum pinguis & *Arcadici* ingenii uno mense & *Literas* legitime pronunciare, & modice *legere scribereque* docui.

Sedulo etiam laborandum est mihi, ut, quando *Consonans* sequitur aliam *Consonantem*, ut *ps, ts, kt, gd, tf* &c. vel *Semivocalem*, ut *ls, lk, lm, md, mf, ms* &c. immediate *Discipulus* eas jungat, ne inter pronunciandum *i* quoddam inter utramque audiatur vel *e*; quod, nisi cavetur, frequenter accidit: id autem facile præcaveo, si eum, ut jam monui, *Semivocales* & *Consonantes* quavis oris apertura pronunciare doceo; at diu crucem mihi fixere tres hæc combinationes, *pm* aut *bm, tn* aut *dn, tl* aut *dl*; earum enim loco obtinui *pem, ten, tel*, donec animadverti istas *explosivas* non pronunciari, sed conatum ad eas pronunciandas sufficere, & res felicissime cessit.

Contingit non raro inter initia, ut
Disci

Discipulus Surdus Vocales, cum *Semivocali* aut *Consonante* junctas, non satis rapide pronunciet, sed plus æquo producat cum magno *Lectionis elegantie* detrimento: at medeor huic vitio, dum *Vocales* talibus *Semivocalibus* & *Consonantibus* præmitto, quas maxime in potestate habeo, digitisque moderari possum. v. gr. in his vocibus, *kaam*, *stem*, *stof*, *tiip*, *luub*, vocales *a*, *e*, *i*, *o*, *u* rapidissime pronuncitari debent; at ne *Discipulus* dicat *kaam*, *steem*, *stoof*, *tiip*, *luub*, ipsi, simul ac *Vocalem* audivi, digitis *labia* ejus claudo, & sic non in his tantum vocibus, sed in omnibus aliis, *Vocales* pro lubitu corripere discet.

Discipulo, per aliquod tempus ita exercitato, legendum do librum aliquem, in quo, si unam legit lineam, libro clauso ad me respicere, verbaque omnia, denuo à me pronuntiata, repetere jubeo, quod mirum quantum ei prodest; ita enim

voces recens lectas, quarum idea nondum plane oblitterata est, solo intuitu imitari affuescit: Sic & nos, dum, quod legitur, in libro ob oculos habemus, aut memoria tenemus, distincte audimus, quæ sine libri ope, vel propter nimiam à Lectore distantiam, vel ejus ἀσάφειαν non intellexissemus. At nolim Surdos hoc exercitio, satis molesto, donec multum profecerint, defatigari; sunt enim mansuete & prudenter tractandi.

At magna videtur *difficultas*,
 1. quod Literæ nonnullæ, ut *e* & *i*,
o & *u*, *ó* & *ú*, eadem fere *oris aper-*
tura enunciatur, 2. aliæ plane ea-
 dem, ut *nasales m, n, ng* cum pa-
 rallelis sibi *explosivis p, t, k*, 3. aliæ
 autem, ut *ch, k*, in faucibus fere
 delitescant, adeoque *Surdos* iis con-
 fundi necesse sit. At *difficultas* hæc
 parvi est momenti; præterquam e-
 nim quod *experientia Surdique, &*
loquentes & alios intelligentes, pro-
 me

DE LOQUELA. 101

me militent, dico ad *primum*, exactissimum Literarum *καθήκον* à *Surdis* non esse exigendum, donec sufficiente verborum copia instructi sunt; tum enim non magis hæsitabunt quam exercitatus *Lector*, qui epistolam festinenter scriptam legit, licet in ea multoties *Literas* offendat magis ab invicem diversas, ut *m* & *n*, *r* & *n*, *a* & *o* &c. quas tamen, eodem sæpe modo scriptas, non nisi ex antecedentibus & sequentibus ab invicem discernit: Ad *secundum* respondeo, *Surdos* assuefaciendos esse, ut simul ad *Guttur* respiciant ejus, qui cum iis loquitur; nam *explosivæ* fere nunquam non cum aliqua *Laryngis* elevatione pronunciantur, & sic à parallelis sibi *nasalibus* dignoscuntur. *Tertium* responso vix eget, nam *k* est *explosiva*, *ch* autem ut plurimum oculis patet. Verum ut naturali *Surdorum* infirmitati parcatur, tarde & distincte, capiteque quam minime inclinato cum eis in principio

loquendum est : Secus ac quorundam mos est, qui ut facilius à *surdo* intelligantur, *os* inter loquendum miris modis distrahunt, & capite perpetuo nutante *Vocem*, *Surdus* inutilem, majori cum emphasi extorquere cupiunt.

Alii objicient, *Surdos*, *ita edoctos*, locuturos quidem, at forsan præter me neminem loquentem intellecturos; hæc sane difficultas aliquid ponderis habere videtur, at sciendum, plerosque *Literas* aliquas æque incuriose pronuciare, ac earum *characteres* negligenter pingunt; cum tali autem, qui loqui discit, perinde est, ac qui aliorum *Scripturas* legere docetur, & *Surdus*, cui *ures* sunt in *oculis*, verba ab aliis prolata quasi legendo intelligit; hic enim primo vix quicquam nisi à *Magistro* scriptum, deinceps & à *Commilitonibus*, denique nihil non leget, quam pessime & *ἄσασως* scriptum: Non itaque mirandum, si, quos loqui doceo

ceo, ab initio me cæteris facilius intelligant (ego enim *Literas* in omni sua *extensione*, non autem *mutilas*, ut multi solent, pronuncio) tum domesticos & familiares, & tandem quemlibet cunque.

Quando *Discipulus* meus, *surdus natus*, legere, meque loquentem aliquatenus imitari potest, eum ceu *tabulam rasam*, & recentem hujus *Mundi* incolam tracto: *Primo* nomina rerum maxime obviarum eum doceo, tam *substantiva* quam *adjectiva*, ut & *verba* & *adverbia* magis necessaria, cum *conjunctionibus* quibusdam; tum *declinationes* & *conjugationes*; denique *Linguae* ipsi discendæ *peculiares constructiones*, quas jucundis & ipsi maxime utilibus illustro exemplis; quibus sibi *necessariorum petitiones*, erga *Deum* & *Parentes* *reverentia*, & erga *proximum* *æquitas*, *morum civitas* &c. exprimuntur. Hac in re egregii mihi usus fuit *Quintuplex ille versatilis orbis*, dives

totius *Linguae Germanicae* thesaurus, quem in *Schwenterii* deliciis Mathematicis reperi, auxi, & *Belgico* etiam idiomatici adaptavi. Ibi, præter *possibiles quasque vocalium, semivocalium, & Consonantium combinationes*, omnes etiam *Vocabulorum Germanicorum terminationes*, ut & *derivata & composita* cito & cum voluptate edisci possunt. *Orbes* isti ex charta spissiori conficiuntur, à primo ad quintum usque majores, marginesque, quibus sequens quisque præcedentem superat, soli perscribuntur, & ita sibi invicem aptantur, ut circa *centrum* commune, pro rei exigentia, versari possint. *Primus* continet omnes *præpositiones* aliasque *particulas*, cum quibus *nomina & verba* componuntur, ut *ab, an, in, mit, be, ge, ver, &c.* *Secundus* literas initiales, ut *s, st, str, fr, fl, kr, kl, sch, schr, &c.* *Tertius* omnes *Vocales & Consonantes*, quæ cum præcedentibus *Syllabam* aut ejus partem

con-

constituunt: *Quartus* literas finales, in quas *monosyllaba Germanica* terminantur, ut *rt, rm, rs, rf, rsch, rt, rn, rk, mt, nt, st, bm, &c.* *Quintus* denique omnes *Germanicorum verbalium* terminationes, ut *en, er, in, ung, heit, sam &c.* Ita ut ex varia horum orbium gyratione ex una radice plus centena tam derivata quam composita fieri possint, quod in *Lingua* aliqua addiscenda magnum est compendium.

Jam & promissorum alterum præstare, fidemque, *Loquela vitia emendando*, liberare aggredior. Horum *Vitiorum* tanta seges est, ut singula etiarrare tædeat, & interdum *docta plus valet arte malum*: Quare non nisi præcipua, & quæ speciatim hujusce meæ *provinciae* sunt, recensabo. Sunt ergo vel *Universalis*, quando univèrsa *Loquela*, vel *Particularis*, quando unis alteriusve *Litteræ* pronuntiatio vitiosa est: Utraque *cum* vel *absque insigni vocis*

§ *Loquela organorum depravatione.*

Universalia cum organorum vitio sunt vel Vocis ipsius, ut Aphonia, & reliqua ejus in quantitate, qualitate & efferendi modo vitia, vel altiorum habent originem, ut ex fatuitate, Lingue & reliquorum organorum vel Paralyfi, vel ob rudem indigestamque molem, partiumve, quæ libere debent moveri, cum aliis coalitionem orta immobilitate: Cuius autem patet, pro talibus vitiis ab arte hac nihil auxilii sperandum, verum ea Medicis & Chirurgis esse relinquenda.

At *vitia universalia* absque organorum vitio sunt meæ provinciæ, & sunt præcipue duo, unum est *Hottentotismus*: quidam, alterum *Hesitantia*. Illum *primo* hujus *Dissertationis Capite* jam descripsi, & est rara avis: consistit autem in eo, ut quis *Sonos*, ab aliis auditos, probe quidem intelligere & discernere, at per

Or.

Organa Loquelæ non ita elaborare possit, ut & alii eos intelligant. Talis erat *Filia Dn. Joannis Veer*, *Scabini Harlemensis*; ne unicam quidem *Literam* præter *t* pronunciare poterat, totusque ejus *Sermo* incondita erat farrago *Literæ t*, in infinitum repetitæ: eam tamen eodem plane modo, quo *Surdos & Mutos* soleo, omnes *Literas* clare & distincte effari docui, spatioque trimestri *Vitium*, pro incurabili habitum, ita delevi, ut ne vestigium superesset, & ex eo tempore venustissima *Puella* recte loquatur.

Hesitantia est perpetua fere in *Sermone hallucinatio*, quæ pravæ ut plurimum consuetudini ortum debet: consistit autem plerumque in laboriosa tamque anxia *Literarum explosivarum* repetitione, ut hujusmodi *Hesitatorum* facies, ob concitationem *aëris* expirationem & denegatam ejus inspirationem, livida tandem, sanguineque suffusa appareat.

His

His confulo , ut multum clara & elata voce legant , Historias recens lectas amico recitent , quotidie aliquid memoriæ mandent , sæpiusque repetant , & non nisi tarde & præmeditata loquantur : interim eos in pronuntiatione *Literarum explosivarum*, omnibus modis possibilibus combinatorum , frequenter exerceo , *tak , tek , tik , pak , pek , pik , kuyt , tuyt , &c.* & sic *Hæsitantiæ* medeor.

Vitia Loquelæ particularia consistunt in unius , duarum , pluriumve *Literarum* pronuntiatione aut *prava* aut *nulla* , & originem debent vel *malæ* organi alicujus *conformationi* debilitative , vel *consuetudini*. *Organa* , quæ vitari possunt , vel sunt *passiva* tantum , vel *activa*. Illa sunt *oris nasique* meatus , qui *Voci & Spiritui* transitum præbent , & *Loquelam* reddunt *vitiosam* , si vel justo sint *patientiores* , vel nimis *angusti*. *Oris hiatus* depravatur vel ab *inferioris maxillæ* luxatione , vel ejusdem ob aliam
ratio-

rationem immobilitate, & tum *Loquela* corrigi nequit, nisi ablatis prius istis causis. *Meatus nasalis* quandoque nimis est patulus, ita ut *Vox & Spiritus* maximam partem per nares avolent; unde præter *Vitium Loquela* universale, & insignem *Vocis* depravationem, nascitur adhuc *particulare*, ut omnes *Literæ*, per os tantum explodendæ, ut *k, t, p* &c. pronuciari nequeant. *Vitio* huic succurri vix aliter potest quam *lamina* leviuscula hiatum istum ita obturando, ut *Vox & Spiritus* solito magis per os transire cogantur. Si vitium leve est, *Literæ k, t, p* &c. naribus compressis aut obstructis sunt pronuciandæ, vel posterior *Linguæ* pars ad claudendum hiatum est assuefaciendâ. *Bibliopola* hujus urbis Filiam habet, cui *meatus nasalis* ad medium usque *Palatum* hiat, quæque eam ob causam *Literas* enarratas nunquam pronuciare poterat, quas tamen, *menares* digitis comprimentis, ex tempore pronuciavit.

Quan-

Quandoque *meatus hic* non satis patet, aut plane impervius est; tale quid patiens *Literas nasales m, n, ng,* vel difficulter vel non pronunciare poterit: quare omnis movendus lapis, ut impedimenta amoveantur, alias labor omnis foret irritus. Qui *coryza* graviori laborant, *naresque* tenacissimo mucositas habent, difficulter *Literas istas* pronunciant, & vulgo per *nasum* loqui dicuntur, ast male; non enim satis per *nasum* loquuntur.

Organa Loquela activa vitii capacia sunt *Lingua, Uvula* seu Gurgulio, *Maxilla* cum *Dentibus & Labiis*. *Lingua* peccat vel *Quantitate*, vel *Qualitate*, vel *Motu*, aliquando omnibus simul. *Quantitas* sæpius excedit, raro deficit, nisi cum parsejus est abscissa, vel ulcere erosa. Tanta subinde est, ut tota oris cavitas ea repleatur, & tum *Loquela* insigniter inde læditur; *Lingua* enim inter loquendum ubique fere impingit, & sic

sic *Literæ* quædam vel plane non pronun-
 ciantur, vel misere distorquen-
 tur: In hoc casu *Lingua*, quantum
 quidem ejus moles patitur, ad spe-
 culum manu quasi duci debet: *Nobili-*
lem aliquando *Danum* in ædibus meis
 habui, qui præterquam quod ob ni-
 miam *Linguae* molem plures *Literas*
 male pronunciabat, *Literam k* nul-
 lo unquam conatu elicere poterat,
 ejusque loco dicebat *t*: Ego binos
 digitos *Linguae* ejus firmiter imposui,
 & *ka* pronunciare jussi: ipse, ut af-
 fuetus erat, volens dicere *ta*, *Lin-*
guam dentibus applicare non potuit,
 & proin necessario *ka* cum summa
 admiratione dixit. Idem *Nobilis Li-*
teram l, quæ circa *dentes* formari de-
 bet, in posteriori oris regione ad-
 modum vitiosam pronunciavit: at
 brevi eum assuefeci, ut eam, *Lin-*
gua dentibus applicata, postea satis
 recte pronunciaret. De *Litera r* in
 hoc casu vix boni quid sperare licet.
Linguae qualitas alteratur, quando *fi-*
bræ

Quandoque *meatus hic* non satis patet, aut plane impervius est; tale quid patiens *Literas nasales m, n, ng,* vel difficulter vel non pronunciare poterit: quare omnis movendus lapis, ut impedimenta amoveantur, alias labor omnis foret irritus. Qui *coryza* graviori laborant, *naresque* tenacissimo mucō obstitas habent, difficulter *Literas istas* pronunciant, & vulgo per *nasum* loqui dicuntur, ast male; non enim satis per *nasum* loquuntur.

Organa Loquela activa vitii capacia sunt *Lingua*, *Uvula* seu *Gurgulio*, *Maxille* cum *Dentibus* & *Labiis*. *Lingua* peccat vel *Quantitate*, vel *Qualitate*, vel *Motu*, aliquando omnibus simul. *Quantitas* sæpius excedit, raro deficit, nisi cum parsejus est abscissa, vel ulcere erosa. Tanta subinde est, ut tota oris cavitas ea repleatur, & tum *Loquela* insigniter inde læditur; *Lingua* enim inter loquendum ubique fere impingit, & sic

sic *Literæ* quædam vel plane non pronunciantur, vel misere distorquentur: In hoc casu *Lingua*, quantum quidem ejus moles patitur, ad speculum manu quasi duci debet: *Nobilem* aliquando *Danum* in ædibus meis habui, qui præterquam quod ob nimiam *Linguae* molem plures *Literas* male pronunciabat, *Literam k* nullo unquam conatu elicere poterat, ejusque loco dicebat *t*: Ego binos digitos *Linguae* ejus firmiter imposui, & *ka* pronunciare jussi: ipse, ut assuetus erat, volens dicere *ta*, *Linguam* dentibus applicare non potuit, & proin necessario *ka* cum summa admiratione dixit. Idem *Nobilis Literam l*, quæ circa *dentes* formari debet, in posteriori oris regione admodum vitiosam pronunciavit: at brevi eum assuefeci, ut eam, *Lingua* dentibus applicata, postea satis recte pronunciaret. De *Litera r* in hoc casu vix boni quid sperare licet. *Linguae qualitas* alteratur, quando *fi-*
bræ

bræ ejus *motrices* nimis sunt flaccidæ, unde quædam ejus pigrities oritur, quæ imprimis pronunciationi Literarum *l* & *r* nocet. In aliquibus *vitium* hoc *ætate* corrigitur, aucto enim naturali calore *tonus fibrarum cum universo nervorum genere* roboratur: Aliquibus est *hæreditarium*, & non spernendum: Ego tamen in pluribus feliciter superavi, & nuper admodum in Mercatoris Roterodamensis *Filio Filiaque*, qui *Literas r & l* plane non pronuntiabant, & in earum locum, ubicunque occurrerent, *i* substituere solebant: nunc autem, vero *Linguae* situ à me præmonstrato, uterque *l* promte & recte pronunciant, *r* autem tantisper ut *Gutturæ*, sicuti vulgo dicitur. In *motu* peccat *Lingua*, cum vel tota ejus pars *inferior & lateralis* immobilis sedet, quod vidi aliquando in *Puella quadam* in ædibus Excell. D. *Ruysch*: tale *vitium* arte corrigi vix potest. Vel cum pars *Linguae*

ante-

anterior fræno, de *Tongriem* non inepte dicto, nimis adstricto & brevi cohæret, unde ejus versus *dentes superiores* motus valde impeditur, *Litterarumque r & l* pronunciatio difficilis fit, vel nulla: Vitium hoc facile *fræni incisione*, & postea diligenti *exercitatione* superatur. Vel cum *Lingua fræno* suo penitus caret, & tum *Litera l* sola læditur; cum enim *Lingua*, ad pronunciandum *l*, sursum & simul tantisper retrorsum trahitur, quia non retinetur à fræno, ad posteriora relabitur, seque subito restituendo obscurum quoddam *r* loco *l* efformat: Vitium hoc rarum est, & facile superatur, si patiens id, dum *l* pronunciare vult, *Linguam* sursum, & simul ad antiora movere assuescat.

Uvula vel deest irreparabili damno *Loquelæ*, vel nimis ampla est. *Prius vitium & vocem* lædit, ut experiuntur ii, quibus pars ista *Gallico* aliove ulcere exesa est, & *Litterarum explorum*

H

suarum

sivaram pronunciationem , quia *spiritus* in oris cavitate non ita coërceri potest , quin per *nasalem meatum* , interim ab *uvula membranaque palati* claudendum , abeat , excedat , evadat , erumpat. Posterius *Loquelam* non tam insigniter corrumpit , tamen *Literas nasales* aliquatenus reddit obtusiores : verum corrigitur ejus particulam amputando.

De *maxilla inferioris vitiis* dixi , ubi de vitioso *oris hiatu* loquebar , superior aliquando carie corrumpitur , verum tum & *Vox* & *Loquela* in univèrsum læditur. Pauca ergo addam de *Dentibus* & *Labiis*.

Vitiatur *Loquela* , cum *dentes* vel *deficiunt* , vel adeo densi sunt , ut nulla habeant *interstitia* : in utroque casu præcipue *s* & *f* vitiose pronunciantur , in priori etiam *Vocales e* & *i* , quæ circa dentes quasi acuuntur. *Dentium defectui* artificiosorum insitio medetur , nimix autem densitati , particulæ inter *caninos* & *incisivos* lima

mâ ablatio, ut *spiritus* in pronuncia-
tione *s* & *f*, *z* & *v*, ista interstitia
libere pervadere queat.

Loquela tandem vitatur à *Labiis*
leporinis, & *vulnere ulcereve* corru-
ptis; nam *Literæ m, b, p, f, v*, for-
mari nequeunt, aliæ ut *o, u, ô, î*,
fere corrumpuntur: proin si *labium*
leporinum est in culpa, curandum
est, tamen opus est *exercitio*, pro
Literarum labialium efformatione re-
quisito, donec acquiratur habitus:
Si autem deficient utrumque, mede-
læ locus non est, nisi quis *digitis* suis
Labiorum defectum artificiose sar-
cire noverit: Si alterum, sanum u-
triusque tandem, beneficio diligentis
exercitationis, supplebit vicem. *Pue-*
rum vidi, cui *Labium* inferius adeo
erat exiguum, mentumque retractum,
ut *Literam f* fingere nequiret; me
autem jubente, *Labium* superius *Den-*
tibus inferioribus applicuit, primaque
expiratione *f* pronunciavit.

Loquela vitia ex mala consuetudine

contracta sunt fere infinita, at carent nominibus, nec nisi viva voce definiiri possunt: consistunt autem in unius alteriusve *Literæ* justo *leniori* aut *asperiori*, *pinguiori* aut *acutiori*, *apertiori* aut *strictiori* pronuntiatiōne. Quare ea cuius, ex positis in hac *Dissertatione* fundamentis emendanda relinquo. Qui *Linguae* sibi peregrinæ operam dant, in hunc numerum sunt transcribendi.

Est & aliud adhuc *Loquela* vitium, *Concionatoribus* quibusdam familiarē, qui, licet, egregie clamosi, à centesimo quoque vix intelliguntur; Hujus rei causa est, quod, clamor tantum intenti, *Consonantes* sub *Vocalibus* quasi sepeliant, & vocem suam, *tertiâ* vel *quartâ* acutiorem eam reddendo, prodigant, aëremque è *pulmonibus*, antequam periodum absolverunt, totum expirent, ultima autem verba imperfecta, & velut inspirando, efforment, eaque, ut vulgus non male loquitur, devorent;

rent : Verum ipsi , modo velint , se corrigent , frænum *voci* injiciendo , eam non adeo impetuose extollendo ; ita enim & sibi & auditoribus bene consulent.

Quicquid hæctenus de *Voce* & *Loquela* dixi , de quotidiana illa & vulgari accipi velim , quæ fit exspirando ; est enim & alius adhuc modus eam per inspirationem formandi , qui non cuivis datus est , quemque aliquoties in *Gastrimythis* quibusdam admiratus sum : Et *Amstelædami* olim *Vetulam* quandam audivi utroque modo loquentem , sibi que ad quæsitâ quasi inspirando respondentem , ut eam cum *Viro* , duos ad minimum passus ab ea remoto , colloqui dejerassem ; *Vocem* enim , inter inspirandum absorptam ; è longinquo venire , credebam. *Muliercula* hæc *Pytbiam* agere facile potuisset.

Hæc quidem *Surdis* & *Mutis* , in quorum gratiam scripta sunt , præ

aliis utilia esse possunt: plura tamen commoda, quæ in *Dissertatione* hac passim innui, & in alios inde redundabunt, dummodo in *praxin* deducantur.

I. Qui difficulter adeo audiunt, ut nec conciones sacras, nec hominum consortium sine maximo incommodo frequentare possint, se ipsi coram *speculo* ita exercitare poterunt, ut, spreto *auditu*, in posterum *oculis* sint audituri, maximamque inde voluptatem percepturi.

II. *Pueri* sub perito *Magistro* non solum per exiguo temporis spatio, hujus *Methodi* beneficio, legere discunt, quæcumque *Linguam* lubuerit; sed &, si inter discendum ad singularum *Literarum* efformationem attendere assuefiant,

III. Tam *oculis* quam *auribus* postea audient; unde insignem non raro utilitatem ferent; cum enim plurimum sæpe nostri intersit, quid de nobis

nobis clam agatur dicaturve, quæque in nos aliosve clandestina cudantur consilia, quæ licet ipsi præsentibus simus, facile muffitando & submisso loquendo occultari possunt, felices erimus, si, quod *auribus* denegatum est, *oculis* detegendo discrimen evitare, infidiosa aliorum arcana hoc modo scire liceat.

IV. Quibus *Loquela* insigniter *vitiosa* est, uti jam innui, juxta præcepta, à me tradita, non emendabunt tantum sua vitia, sed etiam, nisi organa plane sint inepta, penitus delebunt, ipsi sibi *Magistri* futuri.

V. *Genuina Linguarum* quarumcunque *pronunciatio* hac Methodo ab interitu servabitur, & licet periret, parvo negotio in integrum restaurabitur, si *Literæ* modo, à me præmonstrato, delineentur.

Cum

Cum itaque, ex sententia *Horatii*.

*Omne ferat punctum, qui miscuit
utile dulci.*

haud frustra forsan nonnullis videbor natus, qui admirandum hoc *loquendi artificium* attentiori oculo intuentes, & eorum, quæ hic tradidi, veritatem non absque gaudio percipient, iisque, si offeratur occasio, in sui aliorumque commodum utentur, & *Dei Creatoris nostri* laudes, ad quod *Loquela* imprimis nobis data est, lubentissime mecum de-
prædicabunt.

F I N I S.

INDEX

I N D E X

Rerum & Literarum.

A.

- A* est clavis Alphabeti. 62
Aër non sonorus & vox quomodo differant. 27
Americani quare *b*, *p*, *m*, & *f* careant, 56
Ars loquendi non naturalis, sed longo usu addiscitur. 46
Artificium loquendi in quonam consistat. 17
Auditus homini ad loquelam datus. 7
inter *Auditus* & loquelæ organa est artificissimus consensus. 85

B.

- Bruta* diversis sonis sibi invicem aliquid significare possunt. 42

C.

- Caput*, cum noscum surdis loquimur, non est inclinandum. 101
Castrati quare vocem glabram & acutam retineant. 32
Catarrhus vocis usum pro tempore adimit. 23

I

Ch.

I N D E X.

<i>Ch.</i> quomodo doceatur,	93
<i>Consonantes</i> quæ finguntur ex aëre, seu spiritu non sonoro,	72
———— sunt vel simplices vel duplices.	<i>ibid.</i>
———— simplices sunt vel sibilantes vel explosivæ.	72, 73, 75
———— sunt spiritus vel plane mutus, vel levissime sonorus,	93
———— explosivæ,	94
———— duplices,	95
<i>Cor</i> est affectuum & concupiscentiæ sedes,	8
— evacuare quid sit.	<i>ibid.</i>

D.

<i>Dentium</i> defectu vitatur loquela,	114
———— defectui quomodo medeatur,	<i>ibid.</i>
<i>Difficultas</i> quædam circa literas nonnullas pronuntiandas,	100
<i>Diphthongi</i> e vocalibus componuntur,	68
<i>Donum</i> variis linguis loquendi Apostolis datum, quomodo intelligendum,	50

E.

<i>E.</i> formatio	64
<i>Exclamationes</i> omnium nationum ab invicem non differunt,	9

Germani

I N D E X.

G.

Germani in exprimendis literis reliquis Nationibus palmam præripiunt, 54

H.

H, omnium literarum simplicissima, 93
Hesitantia quid, 107
 ————— quomodo emendanda, 108
Homo quare loqui debuerit, 111
Hottentotismus in quo consistat, 106

I.

I formatio, 65

K.

Келінесов literarum exactissimum quando a surdis exigendum, 102

L.

L, quomodo formetur, 71, 92
L, pronuntiatio difficilis quomodo superetur, 113
Labia leporina vitiant loquelam, 115
Larynx est vocis organum proximum, 22,
 24
Laryngis mechanica structura 25
Legere quid sit, 89

I 2

Liber

I N D E X.

<i>Liber</i> , qui surdis ad linguam addiscendam maxime utilis,	103
<i>Lingua</i> loquelæ organorum princeps,	19
—— quibus usibus destinata,	35
—— ejus substantia,	36
<i>Lingua nova</i> a quibus possit condi,	41
<i>Linguarum</i> diversitas unde,	48
<i>Litera</i> quomodo dividantur,	56, 59
—— aliis parallelæ,	94, 95
<i>Literarum</i> definitio,	52
—— possibilium numerus vix defini- potest,	53
—— natura in quibus consistat,	81
<i>Loquela</i> nobiscum nasci putatur,	2
—— quare affectanda,	6, 7
—— est ejusdem antiquitatis cum mundo,	16
—— hominum primò a Deo infusa, ibid.	16
—— est hominis ad Dei imaginem creati indicium,	17
—— & lapsus argumentum,	17
—— non male definitur ars loquendi,	40
—— an potiuncula medicinali infundi pos- sit,	46
—— quæ per inspirationem formatur,	117
<i>Loquela</i> definitio,	18
—— hominum & avium differentia,	19
—— ejus organa,	19, 20
	Lo-

I N D E X.

<i>Loquela</i> , vitia quomodo emendanda,	105
— vitium concionatoribus familiare,	116
— vitia ex mala consuetudine contracta in quibus consistant,	116
<i>Loquendi</i> artificium in quonam consistat,	17

M.

<i>M</i> , cæteris semivocalibus facilior,	88
— quomodo doceatur,	ibid.
<i>Muscarum</i> susurrus unde,	27
<i>Mutus</i> docendus quænam requisita debeat habere,	81, 82
<i>Mutorum</i> quatuor vel quinque sunt genera,	44

N.

<i>N</i> , quomodo docendum,	91
<i>Nares</i> surdorum digitis sunt comprimendi, ut vocem per os edant,	87
<i>Nasales</i> literæ quando difficulter pronun- tiantur,	110
— semivocales,	90
<i>Nomen</i> quid sit,	16

O.

<i>O</i> , <i>U</i> & <i>W</i> sunt literæ labiales,	66
<i>Orbes</i> surdis conficiendi,	104, 105
I 3	Or-

I N D E X.

<i>Organa</i> loquelæ quænam sint, & quomodo dividantur,	21
— Loquelæ sunt vel passiva vel activa,	108, 110
<i>Os</i> locutionis instrumentum,	19

P.

<i>Pipitus</i> surdis est familiaris,	83
---------------------------------------	----

R.

<i>R</i> , est omnium literarum difficillima,	92
— quomodo doceatur,	71, 92
— & <i>L</i> pronuntiatio difficilis quomodo su- peretur,	113
<i>Raucedo</i> unde oriatur,	29

S.

<i>Semivocales</i> quare ita dictæ,	69
— vocalibus sunt difficiliore,	87
<i>Sermo</i> humanus quid,	3
— constat ex verbis rite & legitimo or- dine pronunciatis,	81
<i>Sonus</i> in asserere lævigato excitatus,	26
<i>Speculum</i> in docendo muto est adhibendum,	84
<i>Surditas</i> medelam non admittit,	3
<i>Surdus</i> docendus quænam requisita debeat habere,	81, 82
<i>Sur-</i>	

I N D E X.

<i>Surdus</i> ex motu tremulo in gutture debet discere loqui,	83
— ceu tabula rasa & recens mundi in- cola tractandus,	103
<i>Surdi</i> mansuete & prudenter sunt tractandi,	100
— affuefaciendi ut ad guttur cum iis lo- quentium respiciant,	101
<i>Surdus</i> oculi loco aurium sunt,	45
— litera addiscenda simul est præscri- benda,	85
— aures sunt in oculis,	102
<i>Susurrus</i> muscarum unde,	27

T.

<i>Tempus</i> hibernum instituendis surdis aptius,	96
--	----

V.

<i>Vitium</i> loquelæ Concionatoribus familiare,	116
<i>Vitia</i> loquelæ quomodo emendanda,	105
— loquelæ universalis,	106
— loquelæ particularis,	108
— loquelæ ex mala consuetudine con- tracta, quæ,	116
<i>Vocabulum</i> unde nascatur,	17
<i>Vocales</i> quotuplices,	62
— quomodo a Diphthongis differant,	62

I N D E X.

<i>Vocales mixtæ, quæ,</i>	67
— pronunciatiu faciles,	86
<i>Vocalium definitio,</i>	62
<i>Vox humana vividum vitæ characterem ge-</i> <i>rit.</i>	8
— est proles cordis,	8
— quomodo reddatur gravis & acuta,	29
— circa pubertatis annos alteratur,	31
— fracta quænam,	32, 33
<i>Vocis descriptio,</i>	9
— defectus unde,	30
<i>Vocem per inspirationem formandi modus,</i> non cuiuis datus,	117
in <i>Voco</i> habitat Spiritus vitæ,	8
<i>Utilitas hujus Dissertationis,</i>	118
<i>Uvula defectus est damnum irreparabile,</i>	113

F I N I S.

CA-

CATALOGUS LIBRORUM,

Quos

JOH. ARN. LANGERAK,

Bibliopola Leidensis, vel propriis
sumtibus edidit, vel quorum ma-
jor ipsi copia suppetit. 1726.

A *Natomie de l'Homme, par St. Hilaire,*
2. vol. Paris.

Authores varii antiqui de Lue Venerea,
2 voll. in folio; cum Præfat. Cl. H. Boer-
have sub prælo.

Amman Surdus loquens, sive Dissert. de Lo-
quela 8. 1727

Bartholini Anatomia, Edit. opt, cum fig. 8.
1686

Barbette Praxis cum Notis Deckeri, 12.

Blasii observationes Medicæ, & Anat. rario-
res, cum fig. 1711

Baglivii Opera omnia, 4.

Boerhave Oratio de Commendando Studio
Hippocratico &c.

— de Repurgatæ Medicinæ, &c. 4.

— de Comparando certo in Physicis, 4.

— de Chemia suos errores expurgante, 4.

— de vita & obitu Bern. Albini, 4.

— de viribus Medicamentorum Edit. se-
cunda, 1726.

Bauhini Theatrum Botanicum cum fig. 4.

I 5

Boneti

Catalogus Librorum.

Boneti (Th.) Sepulchretum Anatomicum,
3 voll. folio, 1700.

Botanographia, ob florem Malabaric. cele-
bris, fol.

Bellini opera omnia, 3 voll. 4.

Broen opera Medica, 4.

Bruerii de Re cibaria, 8.

Bianchii Historia Hepatica, Editio tertia, 2
voll. 4. cum fig. 1725

Celsus de Medicina, cum Not. Variorum sub
Prælo.

Cocburn de Gonorea virulenta, 8.

Commelini Catalogus Plantarum indigena-
rum Hollandiæ, 12.

*Description des Os, par Courtiol. Lemery, &
Petit, avec fig. 12.*

*Discours sur la Structure des Fleurs, leurs diffé-
rences, & l'usage de leurs parties; par H.
Boerhave &c. avec la Description de deux Nou-
velles Plantes, par S. Vaillant, Fr. & Lat.
4. 1727*

*Dissertation Physique de la Variation du Baro-
metre, Thermomet. Flux, & Reflux de la
Mer, par J. de Roubaix, 12. 1716*

*Dissertat. in novam; tutam, ac utilem Meth-
od. Inoculationis, seu Transplantationis
Variolarum, prima Method. auctoritate
Regiæ Majest. Britt. cum Criticis Notis
in varios de hoc morbo scribentes, a J. a
Castro, G. Harris & Ant. le Duck, Con-
stantinopol. 12. 1722*

Drelin-

Catalogus Librorum.

Drelincurtius de Lienosis; & Belli de Respiratione, 8.

Duretus Comment. in Coacas Hippocratis, in folio.

Eugalenus de Scorbuto, 8.

Eustachii Tabulæ Anatomicæ, cum fig. fol.

Franke (Geor.) Satyræ Medicæ XX. Varii Rarior. Argument. 12. 1722.

Freind Emenologia de Fluxu muliebris menstrui, 8.

—— Prælectiones Chymicæ, 8.

—— de morbis Popularibus, & febribus 8.

—— de Purgantium variolarum, 8.

—— *Historie de la Medicine*, 4. 1727

La même 12. 3 vol.

Gebri Regis Arabum Alchymia. cum fig. 8.

Guelmini opera omnia, voll. 4. 1719

Herm. Boerhaave, & Sebast. Vaillant, Sermo de Structura Florum; horum Differentia, atque partium eos constituentium, &c. 4. Lat. & Franc. 1727

Hippocratis Opera omnia cum Not. Foessii, 2 voll. fol.

Hollerius Comment. in Aphorismos Hippocratis, 8.

Hyster Compendium Anatomicum, 8. c. fig.

Hovii (Jac.) Tractatus de Circulat. Humorum motu in Oculo; & Thebesius de Circulat. Sanguinis in Corde, cum fig. 8.

Harris

Catalogus Librorum.

Harris de morbis Infantum, & de Lue Venerea, 8.

Hecquet novus Medicinæ Conspectus, 2 voll. Paris 1722. 12.

—— Hippocratis Aphorismi ad mentem ipsius artis, usum, & corporis ration. expositi, 2 voll. 12.

—— de Purganda Medicinâ, a Curarum fordibus, &c. 12.

Julii Pontedele de Floris Nat. ejusdem Dissert. Botanicæ, cum fig. Pat. 1720.

Julii Ponted. Compend. Tabularum Botanicarum, ibid. 40. 1718

Job a Meekeren Observaciones Medico-Chirurgicæ, 8. cum fig.

Kylius (Jacobi) Tentamina Medico-Physica, ad quasdam Quæstiones, quæ Oeconomiam Animalem spectant. quibus accedit Medicina Statica Britannica ejusd. Auth. cum fig. 4. 1725

L' Anatomie de l' Homme en Abregé par Kyl, 12. Paris 1723.

L' Appareil commode en faveur des Jeunes Chirurgiens, par le Clerc, 8. avec fig.

L' Art de conserver la Santé des Princes, & des personnes du premier Rang, & l' Art de conserver la Santé des Religieuses Cloitrées; & les Avantages de la Vie sobre, par Cornaro, 12. 1724.

La maniere d' amolir les Os, par Papin, avec fig. 12.

L' Art

Catalogus Librorum.

L' Art de guerir les Maladies Vénériennes, par Blagny, 3 vol. 12.

Les Maladies des Os, avec leur Guérison, par Courtial, Lemery, & Petit, avec fig. 12.

Les Maladies de Femmes Grosses par Mauriceau, 2 vol. 4.

Lommit Observaciones Medicæ, 8.

—— *Comment. in Celsum de Sanitate tuenda, 8.*

—— *de Curandis Febris continuis, 8.*

Leeuwenhoekii (Ant.) opera omnia, 4 voll. cum fig. 4, 1722

—— *Epist. ad Societ. Lond. sive Continuatio Arcanor. Nat. detect. cum fig. Tom. quartus separat.*

Le Jardin Royal de Montpellier, avec fig. 8.

Le Chirurgien de l' Hopital par Belloste, avec fig. 12.

Ludovici opera omnia Med. Pharmaceut. 4.

Magnus Hortus Regius Monspeliensis, cum fig. 8.

Medicina Mentis & Corporis, 4. cum fig. Charta Magna.

Mangetii Bibliotheca Chirurgica, cum fig. 4 voll. folio 1722

Mercurialis de Arte Chymica, cum fig. 4.

Morgagni (Joh. Bapt.) Adversaria Anatomica omnia, 4. cum fig. Lugd. Bat. 1723

—— *Epist. in C. Celsum & Q. Ser. Samonicium, 4. 1724*

Muys de Salis Ammoniaci in Febris interminantibus usu, 4.

Nov-

Catalogus Librorum.

Nouveau Traité de la Pluralité des Mondes, par Huygens. avec fig. 12.

Nuckii Opera omnia, 3 voll. cum fig. 8.

Nova ac genuina Animalium Generatio, nec non accuratissima Corporis Humani delineatio anatomica, 12.

Observations sur la Saignée du Pied, & sur la purgation, au Comencement de la Petite Vérole; par Hecquet 12.

Pharmacopœa Londinensis, 8.

Pitcarnii opera omnia, 2 voll. 4. 1722

Pyerii Observationes Anatomicæ, ejusdem de Urachum. 8.

— de Ruminantibus, & Ruminacione, cum fig. 4. 1719

Pisonis (Car.) Select. Observat. de morbis a serosa Colluvie ortis, 4. 1716

Ridley Anatomia Cerebri, completens ejus Mechanismum; & Physiologiam simulque nova quædam inventa: cui annexa est accurata Functionum Animalium, & Motus Muscularis, descriptio, cum fig. 8. 1725

Rohaulti Physica cum Animadvers. & Annot. Isaaci Newtoni & S. Clark, cum fig. 8. 1708

Ramazini Opera omnia, cum fig. 4. 1716

Redius de Insectis, & de Animalculis vivis, 3 voll. 12. cum fig.

Santorini de Structura & motu Fibræ, Nutritione Animalis Hemorrhoid. & de Catameniiis, 8.

Schra-

Catalogus Librorum.

Schraderi, G. Harvei & W. Langly Observationes, & Hist. de Generat. Animalium in accuratiff. ord. redactæ, cum fig. 8.

S' Gravesandè (Jac.) Physices Elementa Mathematica, sive Introd. ad Philosophiam Neutronianam, 2 voll. cum fig.

—— Philosophiæ Neutronianæ Institut. in usus Academ. 12. cum fig. 1723

Teraneus de Glandulis universalibus, 8.c. fig. *Traité de Phisique par Castel*, 2 vol. 12. Paris.

Tulpium observationes Medicæ, cum fig. 8. 1716

Traité de Chirurgie complete par la Motte, 3 vol. Paris 12. 1724.

Verduin de Nova Artuum decurtandorum Ratione, cum fig. 8.

Vercellonis de Pudendorum morbis, & Lue Venerea, Tetrabiblion, 8. 1722

Vigani Medullæ Chymicæ, 8. cum fig.

Weppherus de Apoplexia, & Hist. Apoplectica. 8.

F I N I S.

Catalogus Librorum.

Nouveau Traité de la Pluralité des Mondes, par Huygens. avec fig. 12.

Nuckii Opera omnia, 3 voll. cum fig. 8.

Nova ac genuina Animalium Generatio, nec non accuratissima Corporis Humani delineatio anatomica, 12.

Observations sur la Saignée du Pied, & sur la purgation, au Comencement de la Petite Vérole; par Hecquet 12.

Pharmacopœa Londinensis, 8.

Pitcarnii opera omnia, 2 voll. 4. 1722

Pyerii Observationes Anatomicæ, ejusdem de Urachum. 8.

— de Ruminantibus, & Ruminatione, cum fig. 4. 1719

Pisonis (Car.) Select. Observat. de morbis a serosa Colluvie ortis, 4. 1716

Ridley Anatomia Cerebri, complectens ejus Mechanismum; & Physiologiam simulque nova quædam inventa: cui annexa est accurata Functionum Animalium, & Motus Muscularis, descriptio, cum fig. 8. 1725

Rohaulti Physica cum Animadvers. & Annot. Isaaci Newtoni & S. Clark, cum fig. 8. 1708

Ramazini Opera omnia, cum fig. 4. 1716

Redius de Insectis, & de Animalculis vivis, 3 voll. 12. cum fig.

Santorini de Structura & motu Fibræ, Nutritione Animalis Hemorrhoid. & de Catameniiis, 8.

Schra-

Catalogus Librorum.

Schraderi, G. Harvei & W. Langly Observationes, & Hist. de Generat. Animalium in accuratiss. ord. redactæ, cum fig. 8.

S'Gravesandè (Jac.) Physices Elementa Mathematica, sive Introd. ad Philosophiam Neutronianam, 2 voll. cum fig.

—— Philosophiæ Neutronianæ Institut. in usus Academ. 12. cum fig. 1723

Teraneus de Glandulis universalibus, 8.c. fig.

Traité de Physique par Castel, 2 vol. 12. Paris.

Tulpium observationes Medicæ, cum fig. 8.

1716

Traité de Chirurgie complete par la Motte, 3 vol. Paris 12. 1724.

Verduin de Nova Artuum decurtandorum Ratione, cum fig. 8.

Vercellonis de Pudendorum morbis, & Lue Venerea, Tetrabiblion, 8. 1722

Vigani Medullæ Chymicæ, 8. cum fig.

Weppherus de Apoplexia, & Hist. Apoplectica. 8.

FINIS.

Catalogus Librorum.

Nouveau Traité de la Pluralité des Mondes, par Huygens. avec fig. 12.

Nuckii Opera omnia, 3 voll. cum fig. 8.

Nova ac genuina Animalium Generatio, nec non accuratissima Corporis Humani delineatio anatomica, 12.

Observations sur la Saignée du Pied, & sur la purgation, au Comencement de la Petite Vérole; par Hecquet 12.

Pharmacopœa Londinensis, 8.

Pitcarnii opera omnia, 2 voll. 4. 1722

Pyerii Observationes Anatomicæ, ejusdem de Urachum. 8.

— de Ruminantibus, & Ruminatione, cum fig. 4. 1719

Pisonis (Car.) Select. Observat. de morbis a ferosa Colluvie ortis, 4. 1716

Ridley Anatomia Cerebri, complectens ejus Mechanismum; & Physiologiam simulque nova quædam inventa: cui annexa est accurata Functionum Animalium, & Motus Muscularis, descriptio, cum fig. 8. 1725

Rohaulti Physica cum Animadvers. & Annot. Isaaci Newtoni & S. Clark, cum fig. 8. 1708

Ramazini Opera omnia, cum fig. 4. 1716

Redius de Insectis, & de Animalculis vivis, 3 voll. 12. cum fig.

Santorini de Structura & motu Fibræ, Nutritione Animalis Hemorrhoid. & de Catameniiis, 8.

Schra-

Catalogus Librorum.

Schraderi, G. Harvei & W. Langly Observationes, & Hist. de Generat. Animalium in accuratiff. ord. redactæ, cum fig. 8.

S'Gravesandè (Jac.) Physices Elementa Mathematica, sive Introd. ad Philosophiam Neutronianam, 2 voll. cum fig.

— Philosophiæ Neutronianæ Institut. in usus Academ. 12. cum fig. 1723

Teraneus de Glandulis universalibus, 8.c. fig.

Traité de Physique par Castel, 2 vol. 12. Paris.

Tulpii observationes Medicæ, cum fig. 8.

1716

Traité de Chirurgie complete par la Motte, 3 vol. Paris 12. 1724.

Verduin de Nova Artuum decurtandorum Ratione, cum fig. 8.

Vercellonis de Pudendorum morbis, & Lue Venerea, Tetrabiblion, 8. 1722

Vigani Medullæ Chymicæ, 8. cum fig.

Weppherus de Apoplexia, & Hist. Apoplectica. 8.

FINIS.

Catalogus Librorum.

Nouveau Traité de la Pluralité des Mondes, par Huygens. avec fig. 12.

Nuckii Opera omnia, 3 voll. cum fig. 8.

Nova ac genuina Animalium Generatio, nec non accuratissima Corporis Humani delineatio anatomica, 12.

Observations sur la Saignée du Pié, & sur la purgation, au Comencement de la Petite Vérole; par Hecquet 12.

Pharmacopœa Londinensis, 8.

Pitcarnii opera omnia, 2 voll. 4. 1722

Pyerii Observationes Anatomicæ, ejusdem de Urachum. 8.

— de Ruminantibus, & Ruminatione, cum fig. 4. 1719

Pisonis (Car.) Select. Observat. de morbis a ferosa Colluvie ortis, 4. 1716

Ridley Anatomia Cerebri, completens ejus Mechanismum; & Physiologiam simulque nova quædam inventa: cui annexa est accurata Functionum Animalium, & Motus Muscularis, descriptio, cum fig. 8. 1725

Rohaulti Physica cum Animadvers. & Annot. Isaaci Newtoni & S. Clark, cum fig. 8. 1708

Ramazini Opera omnia, cum fig. 4. 1716

Redius de Insectis, & de Animalculis vivis, 3 voll. 12. cum fig.

Santorini de Structura & motu Fibræ, Nutritione Animalis Hemorrhoid. & de Catameniiis, 8.

Schra-

Catalogus Librorum.

Schraderi, G. Harvei & W. Langly Observationes, & Hist. de Generat. Animalium in accuratiff. ord. redactæ, cum fig. 8.

S'Gravesandè (Jac.) Physices Elementa Mathematica, sive Introd. ad Philosophiam Neutronianam, 2 voll. cum fig.

—— Philosophiæ Neutronianæ Institut. in usus Academ. 12. cum fig. 1723

Teraneus de Glandulis universalibus, 8.c. fig.

Traité de Physique par Castel, 2 vol. 12. Paris.

Tulpii observationes Medicæ, cum fig. 8.

1716

Traité de Chirurgie complete par la Motte, 3 vol. Paris 12. 1724.

Verduin de Nova Artuum decurtandorum Ratione, cum fig. 8.

Vercellonis de Pudendorum morbis, & Lue Venerea, Tetrabiblion, 8. 1722

Vigani Medullæ Chymiæ, 8. cum fig.

Weppherus de Apoplexia, & Hist. Apoplectica. 8.

FINIS.

Catalogus Librorum.

Nouveau Traité de la Pluralité des Mondes, par Huygens. avec fig. 12.

Nuckii Opera omnia, 3 voll. cum fig. 8.

Nova ac genuina Animalium Generatio, nec non accuratissima Corporis Humani delineatio anatomica, 12.

Observations sur la Saignée du Pied, & sur la purgation, au Comencement de la Petite Vérole; par Hecquet 12.

Pharmacopœa Londinensis, 8.

Pitcarnii opera omnia, 2 voll. 4. 1722

Pyerii Observationes Anatomicæ, ejusdem de Urachum. 8.

— de Ruminantibus, & Ruminatione, cum fig. 4. 1719

Pisonis (Car.) Select. Observat. de morbis a ferosa Colluvie ortis, 4. 1716

Ridley Anatomia Cerebri, complectens ejus Mechanismum; & Physiologiam simulque nova quædam inventa: cui annexa est accurata Functionum Animalium, & Motus Muscularis, descriptio, cum fig. 8. 1725

Rohaulti Physica cum Animadvers. & Annot. Isaaci Newtoni & S. Clark, cum fig. 8. 1708

Ramazini Opera omnia, cum fig. 4. 1716

Redius de Insectis, & de Animalculis vivis, 3 voll. 12. cum fig.

Santorini de Structura & motu Fibræ, Nutritione Animalis Hemorrhoid. & de Catameniiis, 8.

Schra-